

ارزیابی وضعیت بهزیستی ذهنی در بین جوانان ایرانی

مقدمه: با عنایت به ناکامی رویکرد عینی در سنجش بهزیستی جوانان و چرخش گفتمانی سیاست اجتماعی به سمت بهزیستی ذهنی، مقاله حاضر پس از مفهوم‌سازی بهزیستی ذهنی، به ارزیابی وضعیت آن در بین جوانان ایرانی براساس دو سنجه ارزیابی و رضایت از زندگی و عاطفه خوشایند و ۱۳ مؤلفه می‌پردازد.

روش: مقاله حاضر با روش تحلیل ثانویه کمی روی داده‌های «پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران» (۱۳۹۵) در بین جوانان ۱۸ تا ۲۹ ساله ساکن در سرتاسر کشور انجام شده است.

یافته‌ها: اولاً وضعیت بهزیستی ذهنی جوانان در هر دو سنجه و بسیاری از مؤلفه‌های سازنده، نامساعد بوده و در سطح پایینی قرار دارد. ثانیاً بهزیستی ذهنی جوانان نسبت به دیگر گروه‌های سنی (۳۰ تا ۴۹ سال و ۵۰ سال و بالاتر) نامساعدتر و نامطلوب‌تر است؛ به طوری که در قیاس با سایر شهروندان جامعه، جوانان ایرانی ارزش بالاتری برای ترجیحاتی مانند مال و ثروت، پست و مقام و مشهوربودن قایل‌اند؛ اعتقاد کم‌تری به وجود عدالت قضایی و شغلی دارند؛ ارزیابی منفی‌تری نسبت به وضع رفاهی جامعه دارند؛ وضع زندگی در گذشته را منفی‌تر و وضع آینده را مثبت‌تر ارزیابی می‌کنند؛ آزادی، شادی، امنیت و تعلق و عرق ملی کم‌تری احساس می‌کنند؛ اعتقاد کم‌تری به رواج قانون‌گرایی و تحقق شهروندی در جامعه دارند؛ موافق تغییر اساسی وضع فعلی جامعه‌اند.

بحث: یافته‌ها بر این دلالت دارند که گرچه سطح پایین بهزیستی ذهنی در بین جوانان، الگویی فراگیر با سایر گروه‌های سنی است، اما سطح پایین‌تر آن در قیاس با بقیه، حکایت از وضع نامطلوب بهزیستی ذهنی در این گروه دارد.

۱. کرم حبیب‌پور گنابی

دکتر جامعه‌شناس، گروه جامعه‌شناسی،
دانشکده ادبیات و علوم انسانی،
دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

<karamhabibpour@khu.ac.ir>

واژه‌های کلیدی:

جوانی، بهزیستی، بهزیستی ذهنی،
بهزیستی عینی، الزامات سیاستی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۳

Assessing the Situation of Subjective Well-being among Iranian Youth

► **1-Karam Habibpour Gatabi**
Ph. D. in Sociology,
Department of Sociology,
Faculty of Literature and
Humanities, Kharazmi
University, Tehran, Iran
<karamhabibpour@khu.
ac.ir>

Introduction: Considering the failure of the objective approach in measuring youth well-being and the discourse turn of social policy towards subjective well-being, the present article, after conceptualizing subjective well-being, evaluates its situation among Iranian youth.

Method: The present article is a quantitative secondary analysis of the data of the “National Survey of the Social, Cultural and Moral Status of Iranian Society” (2016) among young people aged 18 to 29 living throughout the country.

Findings: Firstly, the subjective welfare of young people in many components is unfavorable. Second, the subjective welfare of young people is more unfavorable than other age groups; compared to others (30-49 years, 50 years and older), Iranian youth value higher preference, such as wealth, position, and fame; they have less belief in the existence of judicial and professional justice; they also have a more negative assessment of the welfare of society; they Evaluate the life situation in the past as more negative and the future situation as more positive; they feel less freedom, happiness, security, and national belonging; they have less belief in the prevalence of legalism and the realization of citizenship in society; finally, they agree with a fundamental change in the current state of society.

Discussion: The findings indicate that although the low level of subjective welfare among young people is a pervasive pattern with other age groups, but its lower level compared to others indicates an unfavorable state of subjective welfare in this group.

Keywords:

Youth, Well-being, Subjective well-being, Objective well-being, Policy implications.

Received: 2022/02/28

Accepted: 2022/06/31

Citation: Habibpour Gatabi K. (2022) Assessing the Situation of Subjective Well-being among

Iranian Youth. *refahj*; 22 (86) :9-53

URL: <https://refahj.uswr.ac.ir/article-1-4051-en.html>

 <http://dx.doi.org/10.32598/refahj.22.86.622.2>

Extended abstract

Introduction: Well-being is a multidimensional and multifaceted structure, and this issue has made it very difficult and sometimes impossible to provide a comprehensive definition for it. Well-being is presented in two objective and subjective aspects, the objective aspect emphasizes on the concrete and objective aspects of the well-being of people's (and societies) lives, such as income, housing, job, employment, etc., and the focus of subjective aspect is on categories, such as life satisfaction, enjoyment of citizenship rights, feeling of security, feeling of peace, social and mental health and the like. Subjective well-being refers to a person's perception of himself and mental insight from his life experience. Subjective well-being includes emotional and cognitive evaluations of people. Subjective well-being includes a threefold structure: satisfaction with life, positive feeling and negative feeling. Therefore, the reality is that subjective well-being is a product, in other words, the process of evaluating a person's well-being status can be evaluated based on the aforementioned components in a society. Based on this, after conceptualizing subjective well-being, this article evaluates its situation among Iranian youth.

Method: The present article is based on quantitative methodology and quantitative secondary analysis method that was conducted on the data of the national survey "Social, Cultural and Moral Status of Iranian Society" (2015). In terms of operationalization, subjective well-being in this article is based on two measures including 1) evaluation and satisfaction with life, and 2) pleasant affect, and 13 components: life preferences, satisfaction with areas of life, perception of justice, evaluation of society, perception of life situation, feeling of freedom, sense of security, evaluation of legalism, tendency to order, evaluation of the realization of citizenship in the society, feeling of prosperity, feeling of happiness, and sense of belonging and national pride.

Findings: The secondary analysis of the data related to the aforementioned national survey, which contained valid results, indicated the properties of subjective well-being of Iranian youth, which are as follows:

1. Life preferences: Iranian youth place a high value on preferences such as wealth, position, being famous, and to some extent science and knowledge, but on values such as honesty and maintaining reputation, being good and efficient, being religious and having a good end, they gave less preference.

2. Satisfaction with areas of life: In the eight studied areas, in general, young people are less satisfied with life compared to other age groups. So that among the components of life satisfaction, the level of satisfaction of young people in the components of satisfaction with health status and financial status is higher than other age groups, but regarding satisfaction with marriage, life partner, family members, quality of housing, employment status, and housing status, young people are less satisfied. In other words, the satisfaction of the youth is high in the areas that are mainly the responsibility of the person and their own abilities and capabilities, but the youth are less satisfied in the areas of satisfaction that are provided by related governmental, private and non-governmental institutions.

3. Perception of justice: In relation to the perception of justice, which was raised in the two domains of judicial justice and occupational justice, the results showed that in the domain of judicial justice, young people believe less (22.1% versus 25.6% and 29.3%) in judicial justice. In terms of job justice, young people feel less justice in the job field (17.9% versus 18.6% and 20%).

4. Evaluation of the society: Young people's evaluation of the welfare situation of the society is more negative than other age groups, and they believe that the welfare situation of the society and even the situation of poverty and privation have worsened both in the present time compared to the past and in the future time compared to the present. In fact, they consider both the current situation worse than the past and the future situation compared to the present. Also, in response to the question that "Iran will become a developed country in the future", young people had less faith in Iran's progress in the future (52.5%) than other age groups (58.4% and 64.1%).

5. Perception of life situation: Young people more than other age groups evaluated the situation of the past 10 years more negatively than other groups (67.5% versus 65.5% and 70.6%), but regarding the situation of the next 10 years, the evaluation of young people was more positive than the rest (72.2% in against 68.9% and 67.1%). In fact, although the youth consider the situation of the past 10 years inappropriate, they evaluate the future better than that. Dissatisfaction with life, on the one hand, and negative evaluation of the society's situation in the past, present, and to some extent the future, are related to another result in this field. So that as a result of such conditions in the country, young people prefer to live in another

country. In relation to people's desire to live in another country, the results showed that they (41.7%) have a greater tendency to live in another country compared to other age groups (26.9% and 13.4%).

6. Feeling of freedom: Young people feel less freedom than other age groups in response to "to what extent do you freely decide or take important choices that you have had or are about to make in your life" (51% vs. 53.2% and 54.8%).

7. Feeling of security: In response to the question "How secure do you feel in the society", the feeling of security among young people (47.1%) is lower than other age groups (53.3% and 62.1%).

8. Evaluation of legalism: Young people (18.6%) in comparison with other age groups (20.9% and 24.8%) have less belief in the prevalence of legalism in the society and believe that people do not respect the law.

9. Tendency to order: In terms of tendency to order, young people are in favor of a fundamental change in the current situation (46.7%), while other age groups tend to gradually improve the current situation or maintain it.

10. Evaluation of the realization of citizenship in society: Compared to other age groups, young people believe that citizens are less committed to the principles of citizenship. For example, they underestimate the amount of respect citizens have for each other's rights in society. So that 32.6% stated its amount as low and 24.7% as high, while the corresponding high ratio in other age groups was 26.5% and 29.4% for the age groups of 30 to 49 years and 50 years and above, respectively. Also, regarding indicators such as forgiveness, trustworthiness and fairness, young people believe in their low level in the society compared to other age groups. On the contrary, they believe that the ratio of values of citizenship ethics in cases such as lying, hypocrisy and pretending, and selfishness is high among people. On the other hand, when we ask them about the possibility of participation of Iranian people in solving society's problems, we find that although the difference is very small, the possibility of participation of young people (16.6%) is slightly higher than other age groups (16.3% and 15.1%).

11. Feeling of prosperity: Young people have given a higher score to the prosperity of their family in response to the question, "Suppose we give a score of 20 to the most prosperity family, what score would you give to your family in terms of

prosperity?" So that the score of family prosperity among young people (69.4%) is higher than other age groups (69.3% and 68.4%).

12. Feeling of happiness: The feeling of depression, low mood and mental problems in young people (34.6%) is more than other age groups (34.2% and 31.1%). Also, young people (51.5%) experience more pressure and stress compared to the rest (51.2% and 47.5%).

13. Sense of belonging and national pride: The sense of belonging and national pride is less among the young people than in other age groups. Therefore, doing anything against the violation of the country (65.6% against 71.1% and 74.3%), readiness for voluntary work (49.1% against 53.1% and 56.4%) and feeling proud of being Iranian (77.8% against 83.6% and 89.1%) is less in the young people.

Discussion: Based on the narrative that was mentioned in the previous lines, we witnessed that the situation of subjective well-being of young people in many of the constructive components and indicators that are considered in this article is unfavorable compared to the other age groups, and they are concerned about wealth, position, and status, and being famous is more valuable than values, such as honesty and maintaining reputation, being kind and helpful, being religious and doing good; they are less satisfied with life; they have a more negative evaluation of the situation of society, they feel less security, prosperity, happiness, freedom, belonging, and national pride, etc.

Ethical considerations

Financial resources

This article was written independently and no financial support was received from any organization to write it.

Contribution of authors

The article is written by a single author.

Conflict of interest

According to the author, there is no conflict of interest in this article.

Follow the principles of research ethics

The author has complied all the ethical points, especially the non-manipulation and distortion of data in this article.

مقدمه

در هر دوره‌ای، مفهوم بهزیستی متناسب با گفتمان توسعه حاکم بر آن دوره، دستخوش تثبیت معنایی شده و هر گفتمانی سعی کرده براساس زمینه گفتمانی خویش، ساختارشکنی از گفتمانهای رقیب و تعریف یک موقعیت اسطوره‌ای، دالها و معناهای خاصی را به مفهوم بهزیستی نسبت دهد. بر همین اساس، در تاریخ گفتمان توسعه، بهزیستی معنای سنتی و کلاسیک خویش مبنی بر بهزیستی عینی و برخورداری از شاخصهای کمی را از دست داده و به تمرکز بر بهزیستی ذهنی حرکت کرده است. بر همین اساس، امروز بهزیستی در دو وجه عینی و ذهنی صورت‌بندی می‌شود که متناظر با آن سیاستهای اجتماعی عینی و ذهنی را نیز شاهدیم (غفاری و حبیب‌پور گنابی، ۲۰۱۷). ضمن آن‌که هر وجه عمدتاً مورد توجه محققان و رشته خاصی بوده است. به طوری که وجه عینی بیش‌تر در رشته‌های علوم اقتصادی، مدیریت شهری، برنامه‌ریزی شهری، علوم پزشکی و سلامت و نظایر آن برجسته بوده و در این وجه، بر جنبه‌های ملموس و عینی بهزیستی انسانها (و جوامع) مانند درآمد، مسکن، شغل، اشتغال و... تأکید می‌شد. اما در طی زمان این درک حاصل شد که چه‌بسا کشورهایی برخوردار از بهزیستی عینی‌اند، اما از سوی دیگر چنان‌که باید از نظر ذهنی احساس بهزیستی نمی‌کنند. بنابراین، گرچه توسعه اقتصادی در بسیاری از کشورها منافع بسیاری را در ساحت عینی مختلف برای شهروندان حتی کشورهای کم‌تر توسعه یافته به ارمغان آورده است، اما این تحولات مثبت کمی در بسیاری از این کشورها و چه‌بسا کشورهای توسعه یافته نیز (با وجود تفاوت‌های نسبی در این کشورها) با منافع و پیامدهای مثبت در شاخصهای ذهنی از جمله بهزیستی ذهنی و شاخصهای متشکله آن مانند رضایت از زندگی، شادی، امنیت، آزادی و امثال آن همراه نبوده و گاه نشانه‌هایی از افول بهزیستی ذهنی را در بسیاری از کشورها شاهدیم (دینر و تری، ۲۰۱۵؛ لیم^۲ و همکاران، ۲۰۱۷).

-
1. Diener and Tay
  2. Lim

ضمن آن که تأکید صرف بر رویکرد عینی به‌دوراز رویکرد ذهنی، شکاف درک بین ذینفعان و سیاست‌گذاران را افزایش می‌دهد. اما از دهه ۱۹۹۰ به بعد توجه به بهزیستی ذهنی در مطالعات بهزیستی در جهان افزایش یافته و امروزه حجم انبوهی از مطالعات با این رویکرد وجود دارد که بر وجوه خاصی از بهزیستی ذهنی مانند شاخصها (دینر^۱، ۱۹۸۴؛ دینر و همکاران، ۱۹۹۷؛ دینر و همکاران، ۱۹۹۹؛ دینر، ۲۰۰۰؛ بورک و جلدنر^۲، ۲۰۰۷؛ راملی^۳ و همکاران، ۲۰۱۷؛ داس^۴ و همکاران، ۲۰۲۰)، عوامل آن (ترزینسکی و هولست^۵، ۲۰۰۸؛ دی آگوستینو^۶ و همکاران، ۲۰۱۹؛ وانگ^۷ و همکاران، ۲۰۲۰) و پیامدهای آن در زمینه‌های رشد مثبت جوانان (پارک^۸، ۲۰۰۴)، طول عمر، شهروندی و روابط اجتماعی (دینر، ۲۰۱۲)، سلامت روان، بقا، کاهش بیماری و توان‌بخشی، رفتار سالم، پیشرفت شغلی (اشتاینمایر^۹ و همکاران، ۲۰۱۹) و امثال آن تأکید کرده‌اند.

اما در ایران تا بیش از نیم دهه گذشته، تمرکز بسیاری از حوزه‌ها در زمینه بهزیستی بر وجه عینی آن بوده و وجه ذهنی چه در ادبیات آکادمیک و چه در اقدامات سیاست‌گذاران و کارگزاران مغفول بود. در همین زمینه، ابراهیمی (۲۰۱۴) با فراتحلیل پژوهشهای بهزیستی اجتماعی در ایران طی سالهای ۱۳۸۰-۱۳۹۳ دریافت که تمرکز بیش‌تر این مطالعات بر سویه‌های عینی بهزیستی نسبت به جنبه‌های ذهنی آن و در نتیجه تقلیل بهزیستی به بُعد اقتصادی در بخش قابل توجهی از این پژوهشها بوده است. اما در سالهای اخیر و طی بیش از نیم دهه شاهد افزایش مطالعات بهزیستی در ایران با رویکرد بهزیستی ذهنی هستیم که به جزئیات آنها در بخش پیشینه تجربی اشاره شده است.

در هر صورت، در این خلاء بود که بهزیستی ذهنی با تأکید بر مقولاتی مانند رضایت از زندگی، برخورداری از حقوق شهروندی، احساس امنیت، احساس آرامش، سلامت اجتماعی

1. Diener
4. Das
7. Wang

2. Bourke and Geldens
5. Trzcinski and Holst
8. Park

3. Ramli
6. D'Agostino
9. Steinmayr

و روانی و نظایر آن جا باز کرد و بر ادبیات بهزیستی مسلط گشت. حتی تا آن جا که بسیاری از صاحب نظران و محققان معتقدند برای سنجش و مطالعه پیشرفت یک جامعه، بهزیستی ذهنی و شاخصهایش مهم تر از شاخصهای سنتی مبتنی بر رشد هستند (لیم و همکاران، ۲۰۱۷). ضمن این که در علم اقتصاد نوین نیز، از رویکرد علم اقتصاد سنتی روی گردانده و مفهوم اقتصاد شادکامی را با تأکید بر شاخصهای ذهنی بهزیستی مورد توجه قرار داده است (به نقل از نیلی و بابازاده خراسانی، ۲۰۱۱). حتی تا جایی که برخی مانند فیتزپتریک (۲۰۰۸) اساساً کل مفهوم بهزیستی را امری ذهنی دانسته و معتقد است که بهزیستی «ذهنی است، پس به احساسات، ادراکها، شناختها و تجارب همان فردی مربوط می شود که وی را موضوع بهزیستی قرار داده ایم».

به هر روی، با جریان یابی مفهوم بهزیستی ذهنی در آکادمیها و سازمانها، مطالعات در این زمینه گسترش یافته است و امروز حجم مناسبی از این مطالعات در کشور وجود دارد که هر یک بر وجه خاصی از بهزیستی ذهنی متمرکز شده اند. برای مثال، این مطالعات بر پیچیدگی و چندبعدی بودن مفهوم بهزیستی ذهنی (سام آرام، تاج مزینانی و بارگاهی، ۲۰۱۲)، میزان متوسط بهزیستی ذهنی در بین دانشجویان (خیری، امامی سیگارودی، فرمانبر و عطرکار روشن، ۲۰۱۳)، نقش منفی آنومی اجتماعی در کاهش بهزیستی ذهنی جوانان (سام آرام و همکاران، ۲۰۱۴)، میزان پایین بهزیستی ذهنی جوانان در قیاس با سالمندان (اورنگ، و همکاران، ۲۰۱۷) و میزان پایین بهزیستی ذهنی جوانان و نقش آن در کاهش ماندگاری جوانان در روستا (قنبری و همکاران، ۲۰۲۱) تأکید کرده اند.

با وجود این حجم مطالعات، همچنان ادبیات کم تری در زمینه هم مفهوم سازی بهزیستی ذهنی در ایران و هم مطالعه آن در بین جوانان در مقیاس ملی وجود دارد و نیاز به تولید ادبیات در این زمینه احساس می شود.

با عنایت به این توضیحات، مقاله حاضر مبتنی بر سه پیش فرض اساسی درباره بهزیستی ذهنی جوانان صورت‌بندی شده است که این سه پیش فرض به شکلی یکپارچه دلالت بر گزاره‌ای واحد دارند: اول) فهم جوانی فراتر از معنای زیستی و تقویمی آن است. جوانی مفهومی اجتماعی، فرهنگی و نمادی است و بنابراین برای درک بهتر بهزیستی جوان ایرانی، بایستی از معنای سنتی و کلاسیک آن خارج شد و تعبیری مدرن برای آن قایل شد. دوم) مفهوم بهزیستی ذهنی در بافت فهم مدرن از جوانی معنا می‌یابد. چه بسا در فهم سنتی، اساساً با مفهوم بهزیستی عینی سروکار داریم و بهزیستی ذهنی در چنین بافتی، فاقد معناست. در حقیقت، بهزیستی عینی معطوف به معنای زیستی و تقویمی جوانی است و بهزیستی ذهنی معطوف به معنای اجتماعی، فرهنگی و نمادی. سوم) تحقق بهزیستی ذهنی در چارچوب این فهم غیرزیستی و مدرن از جوانی، الزامات سیاستی خاصی را می‌طلبد.

با توجه به این سه پیش فرض، با ابتدای بر داده‌های «پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران»، در ادامه مقاله ابتدا به مفهوم‌سازی بهزیستی ذهنی پرداخته و پس از اشاره به مهم‌ترین مطالعات داخلی و خارجی در زمینه بهزیستی ذهنی جوانان و ارزیابی و تحلیل وضع موجود آن در بین جوانان ایرانی، مهم‌ترین الزامات سیاستی به‌منظور ارتقاء آن معرفی می‌شوند.

چارچوب مفهومی

بهزیستی ذهنی^۱ از اصطلاحات رایج در ترمینولوژی بهزیستی در ادبیات ملی و بین‌المللی که گاه و البته به شکلی نادر به جای آن اصطلاح رفاه ذهنی^۲ نیز به کار می‌رود. اما اگر دقیق شویم، با توجه به این ادعا که رفاه بخشی از بهزیستی است و به تعبیر افرادی مانند وود و نیوتن^۳ (۲۰۰۵) و جُردن^۴ (۲۰۰۸)، در جامعه مدرن سیاست اجتماعی بایستی از رفاه به

1. subjective well-being (SWB)

2. subjective welfare

3. Wood and Newton

4. Jordan

سمت بهزیستی گذار کند (به نقل از غفاری و حبیب‌پور کتابی، ۲۰۱۷)؛ بنابراین مفهوم بهزیستی را می‌توان به‌گونه‌ای سیر تکامل مفهوم رفاه و بحث بر سر دیدگاه‌های چندبعدی فقر و مشارکت و نهادها در قرن بیستم دانست (شریفیان ثانی و زنجری، ۲۰۱۳) و در نتیجه رفاه ذهنی نیز بخشی از بهزیستی ذهنی به شمار می‌رود و بایستی میان این دو مفهوم تمایز قایل شد.

در رابطه با تعریف بهزیستی ذهنی، گفتنی است که از بهزیستی ذهنی تعاریف متعددی در ادبیات به‌ویژه خارجی وجود دارد و تعاریف ادبیات ایرانی نیز متأثر از آن هستند. بنابراین، امکان ارائه یک تعریف جامع از آن و حتی مفهوم کلی بهزیستی نیز بسیار دشوار و گاه ناشدنی است. از طرفی، هم در نظریه اجتماعی و هم در گفتمان عامه، هنوز توافق و اجماعی بر سر تعریف نظری و عملیاتی بهزیستی وجود ندارد و پیچیدگی، چندبعدی و بین‌رشته‌ای بودن بهزیستی، به افزایش مفاهیم و تعاریف از این مفهوم منتج شده است که اغلب هم‌پوشی و گاهی تناقض معنایی دارند؛ تاجایی که برخی محققان در جمع‌بندی تعاریف بهزیستی، به تناقض در تعریف آن رسیده‌اند: این که بهزیستی مفهومی توخالی است یا برعکس، واژه‌ای بسیار پرمعناست و هیچ لغت دیگری نمی‌تواند معنای آن را بیان کند (شریفیان ثانی و زنجری، ۲۰۱۳).

در این زمینه، دینر (۱۹۸۴) معتقد است که تعاریف ابتدایی از بهزیستی، با تعریف شادی همراه و همپوش بوده است که این تعاریف را می‌توان در سه دسته طبقه‌بندی کرد: دسته اول، از جمله تاتارکیویز^۱ (۱۹۷۶) و کوآن^۲ (۱۹۷۷) بهزیستی را برحسب معیارهای خارجی مانند فضیلت یا تقدس تعریف کرده‌اند. دسته دوم، از جمله آندریوس و وایتی^۳ (۱۹۷۶) و مارکوس

---

1. Coan

2. Tatarkiewicz

3. Andrews and Withey

اورلیوس^۱ (۱۹۷۸) که عمدتاً عالمان اجتماعی هستند، با اشاره به عوامل مؤثر بر بهزیستی ذهنی بر این تأکید کرده‌اند که چه چیز باعث می‌شود تا مردم زندگی‌شان را مثبت ارزیابی کنند. دسته سوم از تعاریف بهزیستی که به تعاریف امروزی نزدیک‌تر است، مانند برَدبرن^۲ (۱۹۶۹)، وجه مثبت بهزیستی را بر وجه منفی آن ترجیح داده و بر تجربه عاطفی خوشایند تأکید دارد. او در ادامه می‌نویسد که بهزیستی ذهنی سه مشخصه بارز دارد: اول اینکه، ذهنی است و مبتنی بر تجربه فرد است. دوم اینکه، صرفاً به معنای نبود عوامل و شاخصهای منفی نیست، بلکه به معنای وجود شاخصهای مثبت است. سوم اینکه، ارزیابی جهانی از همه جوانب زندگی فرد را دربرمی‌گیرد؛ اگرچه عاطفه یا رضایت از یک حوزه مشخص را می‌توان ارزیابی کرد، اما تأکیدش عموماً بر قضاوت یکپارچه درباره زندگی فرد است.

در کاری مشترک، دینر و همکاران (۱۹۹۹) معتقدند که بهزیستی ذهنی یک پدیده کلی است که شامل پاسخهای عاطفی فرد، حوزه‌های رضایت و قضاوت‌های جهانی از رضایت از زندگی است. گرچه هر کدام از این سازه‌ها نیازمند بررسی و توجه مستقل هستند، اما همبستگی ذاتی با هم دارند. ایشان در ادامه، مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی را مشتمل بر چهار شاخص عاطفه خوشایند، عاطفه ناخوشایند، رضایت از زندگی و حوزه‌های رضایت می‌داند (جدول ۱).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1. Marcus Aurelius
2. Bradburn

جدول (۱) مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی از نظر دینر، سوه، لوکاس و اسمیت

حوزه‌های رضایت	رضایت از زندگی	عاطفه ناخوشایند	عاطفه خوشایند
- کار	- میل به تغییر زندگی	- گناه و شرم	- خوشی
- خانواده	- رضایت از زندگی فعلی	- غم	- سرفرازی
- فراغت	- رضایت از گذشته	- اضطراب و نگرانی	- خرسندی
- سلامت	- رضایت از آینده	- خشم	- غرور/افتخار
- مالی	- رضایت از نگاه دیگران به	- استرس/فشار	- عاطفه
- خود	زندگی خود	- افسردگی	- شادی
- گروه خود		- حسادت/غبطه	- وجد

منبع: دینر، سوه، لوکاس و اسمیت، ۱۹۹۹

دینر و همکاران (۲۰۰۲) بهزیستی ذهنی را به معنای ارزیابی‌های شناختی و عاطفی فرد از زندگی‌اش در کل می‌داند. این ارزیابیها شامل واکنش عاطفی فرد به وقایع و رخدادها و نیز قضاوت‌های شناختی نسبت به رضایت و شکوفایی است. بنابراین، بهزیستی ذهنی مفهوم وسیعی است که تجربه میزان بالای عواطف و خلق‌وخوی خوشایند، میزان پایین عواطف و خلق‌وخوی منفی و رضایت بالا از زندگی را شامل می‌شود. راسل^۱ معتقد است که بهزیستی ذهنی به برداشت شخص از خود و بینش ذهنی او از تجربه زندگی‌اش اشاره دارد. بهزیستی ذهنی ارزیابی‌های احساسی و شناختی افراد را دربرمی‌گیرد. بهزیستی ذهنی شامل ساختار سه‌گانه است: رضایت از زندگی، احساس مثبت و احساس منفی (بارگاهی و کبیری، ۲۰۱۴). پارک (۲۰۰۴) معتقد است رضایت از زندگی مؤلفه شناختی بهزیستی ذهنی است و نقش مهمی در رشد مثبت به عنوان یک شاخص، یک پیش‌بین، یک میانجی/تعدیلگر و یک پیامد ایفا می‌کند. دینر (۲۰۰۹) در تعریفی دیگر، بهزیستی ذهنی را چنین تعریف می‌کند: «فردی که احساس و فکر می‌کند زندگی‌اش مطلوب است، صرف‌نظر از اینکه دیگران آن را چگونه می‌بینند». در این تعریف، دو بُعد احساس کردن و فکرکردن به عنوان ابعاد بهزیستی ذهنی

1. Rassel

برجسته است: ۱) احساس کردن به بُعد احساسی و عاطفی بهزیستی ذهنی اشاره دارد، جایکه برتری عواطف مثبت بر عواطف منفی، به بهزیستی ذهنی بالاتر منجر می‌شود. ۲) فکرکردن و تفکر به بُعد ارزیابی و شناختی بهزیستی ذهنی اشاره دارد، جایکه ارزیابی عمدتاً مثبت از زندگی افراد، به بهزیستی ذهنی بالاتر منجر می‌شود (نقل از داس^۱، ۲۰۲۰).

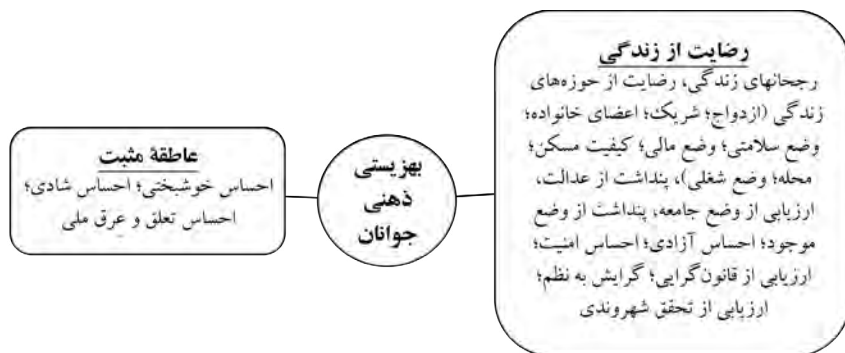
همانطورکه در مفهوم‌سازیهای مختلف از بهزیستی ذهنی مشاهده می‌شود، این مفهوم امری نسبی است و هر گروهی اعم از جوانان تعریف و درک متفاوتی از آن دارند. حتی می‌توان گفت که سبکهای متفاوتی از درک بهزیستی در بین آنها حاکم است (برای مثال، آرمزانی و پادوانلو^۲، ۲۰۱۳) و به همین خاطر، تعاریف و انگاره‌های متفاوتی از بهزیستی ذهنی در بین جوانان کشور وجود دارد. به‌ررویی، مفهوم بهزیستی در مقام یک سازه، امری چندبُعدی و چندوجهی است که درعین حال کاملاً وابسته به زمینه و زمانه است و همین مختصات، آن را یک امر سیال، متکثر و انعطاف‌پذیر بازتاب می‌دهد.

به‌ررویی، این تحقیق چون مبتنی بر داده‌های «پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران» است، بنابراین مفهوم‌سازی آن از بهزیستی ذهنی نیز محدود به همین داده‌هاست که وفق آن، بهزیستی ذهنی براساس دو سنجه^۱ ارزیابی و رضایت فرد از زندگی و ۲) عاطفه خوشایند مفهوم‌سازی و مطالعه شده است. با اِبتنای بر این دو سنجه، بهزیستی ذهنی با ساختار ۱۳ مؤلفه صورت‌بندی شده است: ۱) رجحانهای زندگی، ۲) رضایت از حوزه‌های زندگی، ۳) پنداشت از عدالت، ۴) ارزیابی از وضع جامعه، ۵) پنداشت از وضع زندگی، ۶) احساس آزادی، ۷) احساس امنیت، ۸) ارزیابی از قانون‌گرایی، ۹) گرایش به نظم، ۱۰) ارزیابی از تحقق شهروندی، ۱۱) احساس خوشبختی، ۱۲) احساس شادی و ۱۳) احساس تعلق و عرق ملی (شکل ۱).

1. Das

2. Armezzani and Paduanello

شکل (۱) مدل مفهومی تحقیق مبنی بر مؤلفه‌های بهزیستی ذهنی جوانان ایرانی

پیشینه تجربی

مطالعات بهزیستی ذهنی در ایران چند دسته‌اند: دسته اول، مطالعاتی‌اند که به‌طور ویژه بر بهزیستی ذهنی شهروندان در بین جوانان تکیه کرده‌اند که موضوع مقاله حاضر نیز بر همین مناسبت. دسته دوم شامل مطالعاتی است که بهزیستی ذهنی را در بین کل شهروندان، یک گروه خاص غیر از جوانان (مانند کودکان) و یا به‌صورت تطبیقی در بین دو جنسیت زن و مرد مورد مطالعه قرار داده‌اند. دسته سوم از این مطالعات، آنهایی‌اند که بهزیستی ذهنی را به عنوان کلیتی متشکل از سازه جزئی رفاه اجتماعی موردسنجش و مطالعه قرار داده‌اند. بخشی از مطالعات که در حقیقت دسته چهارم به حساب می‌آیند، تمرکزشان را بر ابزارسازی و تدوین مقیاس بهزیستی ذهنی به‌طور کل و یا برخی گروهها به‌طور خاص (مانند کودکان) قرار دادند. دسته پنجم از مطالعات، علاوه بر سنجش بهزیستی ذهنی در بین شهروندان به‌طور عام یا خاص، تأکید خود را بر شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر بهزیستی ذهنی در بین آنها نهاده‌اند. مروری که در این قسمت انجام می‌شود، عمدتاً روی دسته اول از مطالعات متمرکز است، ضمن آن‌که به مطالعات دسته‌های دیگر نیز اشارتی با نگاه به کمک در مفهوم‌سازی و

تدوین شاخصهای بهزیستی ذهنی برای استفاده در مطالعه حاضر می‌شود.

در رابطه با بهزیستی ذهنی جوانان، مطالعات تجربی چندانی در ادبیات وجود ندارد و سابقه این مطالعات موجود نیز به دهه ۱۳۹۰ برمی‌گردد. از جمله نخستین مطالعات، مطالعه سام‌آرام و همکاران (۲۰۱۲) است که با استفاده از روش پیمایش به بررسی رفاه ذهنی و عوامل مؤثر بر آن در میان جوانان ساکن شهر تهران پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که رفاه ذهنی مبحثی گسترده و دارای ابعاد متفاوتی است که این ابعاد از مسائل فردی و روان‌شناختی شروع شده و به مسائل کلان سیاسی و اقتصادی در حوزه عملکرد مسئولان ختم می‌شود.

سام‌آرام و همکاران (۲۰۱۴) در مطالعه خود که با هدف آزمون تأثیر آنومی اجتماعی بر رفاه ذهنی در میان ۴۰۰ نفر از جوانان ۱۵-۲۹ ساله ساکن در شهر تهران از طریق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انجام دادند، دریافتند که آنومی اجتماعی و ابعاد آن (بی‌معنایی، بی‌قدرتی و بت‌وارگی پول) تأثیر معکوس و کاهنده‌ای روی رفاه ذهنی جوانان دارند؛ به طوری که هر قدر میزان آنومی اجتماعی و ابعادش در جامعه افزایش پیدا کند، از میزان رفاه ذهنی جوانان کاسته می‌شود.

مطالعه خیری و همکاران (۲۰۱۳) در بین دانشجویان نیز، نمونه دیگری از مطالعات جوانان از حیث بهزیستی ذهنی است. آنها در این مطالعه که به بررسی احساس بهزیستی ذهنی و عوامل مرتبط با آن در بین ۳۱۴ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان پرداختند، از پرسشنامه بهزیستی ذهنی که خود متشکل از پرسشنامه رضایت از زندگی و مقیاس عاطفه مثبت و منفی است، استفاده کردند و دریافتند که میزان احساس بهزیستی ذهنی در بین دانشجویان در بُعد شناختی بالا و در بُعد عاطفی پایین است. به طور کل، میزان احساس بهزیستی ذهنی در دانشجویان مورد مطالعه در حد متوسط است. مطالعه رفاه ذهنی در بین جوانان روستایی نیز از معدود مطالعاتی است که موضوع را در بافت روستایی مورد مطالعه قرار داده و مطالعه دیگری در این زمینه یافت نشده است. این مطالعه که توسط

قنبری، رحیمیان و اسدپوریان (۲۰۲۱) انجام گرفته، به پیمایش در باب رفاه ذهنی در بین ۲۸۱ نفر از جوانان روستایی و تأثیر آن بر ماندگاری آنها در روستا پرداخته است. نتایج این مطالعه نشان داد که میزان رفاه ذهنی اکثریت جوانان روستایی پایین است و دختران عزت نفس، هوش احساسی و هوش اجتماعی کمتری دارند. به علاوه، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که متغیرهای درآمد، وضعیت اشتغال، دسترسی به خدمات بهداشتی، وضعیت سلامتی، دسترسی به امکانات تفریحی، تحصیلات، همبستگی اجتماعی و فاصله از شهر بر رفاه ذهنی جوانان روستایی مؤثرند. ضمن آن که رابطه مثبت و معناداری بین رفاه ذهنی جوانان روستایی و تمایل آنها به ماندگاری در روستا وجود دارد.

مطالعه نیلی و بابازاده خراسانی (۲۰۱۱) که به نقش متغیر سن در بهزیستی ذهنی پرداخته، به گونه‌ای غیرمستقیم بازتاب‌دهنده آن در بین جوانان است. مطالعه آنها در زمینه رفاه ذهنی که البته معادل رضایت از زندگی گرفته بودند، روی داده‌های پیمایش ارزشهای جهانی در سالهای ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵ در بین ۴۶۲۰ نفر نشان داد که سن، با کنترل سایر عوامل اثرگذار، اثری U بر رفاه ذهنی دارد که براساس داده‌های ایران، حداقل آن حدود ۴۶ سالگی است. البته این مطالعه نشان داد که اثر سن روی رفاه ذهنی تنها در گروه زنان معنادار است و در بین مردان این اثر مشاهده نشده است.

تحلیل جنسیتی بهزیستی ذهنی در بین ایرانیان نیز، در بخش بسیار نادری از مطالعات انجام شده در ایران مشهود است. در این زمینه، مدیری و آزاد ارمکی (۲۰۱۲) با تحلیل ثانویه داده‌های طرح ملی ارزشهای اجتماعی و فرهنگی ایرانیان که در سال ۱۳۸۳ با ابتنای بر تحقیق ارزشهای جهانی اینگلهارت در بین ۲۲۷۵ نفر از افراد بالای ۱۶ سال در ایران انجام گرفت، به بررسی تفاوت‌های جنسیتی در رفاه ذهنی ایرانیان پرداختند. در این مطالعه، رفاه ذهنی به عنوان ترکیبی از دو متغیر احساس خوشبختی و رضایت از زندگی ساخته شده است. آنها در این مطالعه دریافتند که: ۱- در ایرانیان رفاه ذهنی در زنان بیش از مردان است. ۲- از میان

متغیرهای زمینه‌ای، میان جنسیت، درآمد، اشتغال، وضعیت تأهل، وضعیت سکونت و پایگاه اقتصادی-اجتماعی و رفاه ذهنی ارتباط معنادار در هر دو جنس برقرار است و همچنین میان تحصیلات و رفاه ذهنی در زنان ایرانی رابطه قابل قبول و معنادار وجود دارد، لیکن این رابطه در مورد مردان برقرار نیست. ۳- احساس سلامتی و احساس آزادی در زندگی فردی در هر دو جنس با رفاه ذهنی ارتباط معنادار دارد و این عوامل مؤثر تلفیقی از تئوری اینگلهارت و استرلین را تأیید می‌کند، اما با وجود تئوری اینگلهارت میان نگرشهای جنسیتی برابطلبانه و رفاه ذهنی ارتباط معناداری برقرار نیست.

برخی مطالعات تمرکزشان را بر ابزارسازی و تدوین مقیاس بهزیستی ذهنی قرار دادند. مطالعه سام‌آرام و محبوبی (۲۰۱۳) از جمله این مطالعات است که سعی کرد مقیاسی را برای سنجش رفاه اجتماعی با تأکید بر رفاه ذهنی (احساس رفاه) تدوین کنند. در این تحقیق، پس از ساخت مدل مفهومی برای تبیین رفاه ذهنی، نسبت به طراحی ابزار سنجش (پرسشنامه‌ای با ۶۶ سؤال و گویه) برای اندازه‌گیری احساس رفاه اجتماعی اقدام شد. پرسشنامه به‌صورت آزمایشی در شهر ارومیه در بین ۵۱ نمونه آماری که به‌صورت تصادفی انتخاب شده بودند، اجرا شد و در نهایت چنین نتیجه گرفته می‌شود که براساس همه روشهای اعتبارسنجی اعم از اعتبار محتوا، اعتبار مبتنی بر ملاک (هم‌زمان) و اعتبار سازه و نیز ضریب آلفای کرونباخ، ابزار ساخته‌شده برای سنجش احساس رفاه اجتماعی (پس از حذف ۱۸ گویه از مجموع ۶۶ گویه)، مجموعاً با ۴۸ سؤال و گویه از اعتبار و پایایی لازم برخوردار است.

پیکانی و همکاران (۲۰۱۸) با مرور روایتی تعاریف و سنجش‌های بهزیستی ذهنی کودکان، به تدوین ابزار سنجش آن پرداختند. این مطالعه دریافت که در ادبیات موجود، بهزیستی ذهنی کودکان در چارچوب دو نظریه لذت‌گرایی و خواسته‌ها مورد مطالعه قرار گرفته است که براساس آنها، بهزیستی ذهنی کودک به معنای غلبه احساسات مثبت بر عواطف منفی و رضایتمندی کودک از زندگی‌اش مفهوم‌سازی شده است. ابزارهای متعدد سنجش بهزیستی

ذهنی کودک را در یک دسته‌بندی کلی می‌توان به دو شکل «سنجه‌های کلی/سنجه‌های خاص» و «سنجه‌های تک‌سؤالی/سنجه‌های چندسؤالی» تقسیم کرد. پُرکاربردترین سنجه‌های بهزیستی ذهنی کودک، انواع مقیاسهای رضایت از زندگی، شادکامی، روابط با همسالان، خانواده و دیگران و عزت‌نفس است. این مطالعه دریافت که در پژوهشهای داخلی، بهزیستی ذهنی کودکان کم‌سن کم‌تر ارزیابی شده است. به عبارتی، بهزیستی ذهنی کودک در چارچوب نظریه‌های بهزیستی بزرگسالان تعریف شده و در سنجش این مفهوم عموماً کودک به‌مثابه بزرگسالی نابالغ در نظر گرفته شده است و پژوهشگران از انواع شاخصهای ترکیبی برای سنجش ابعاد عاطفی و شناختی بهزیستی ذهنی کودکان جوامع مختلف و رده‌های سنی متفاوت استفاده کرده‌اند.

مقایسه گروههای سنی مختلف از نظر بهزیستی ذهنی نیز، محور تمرکز مطالعه اورنگ و همکاران (۲۰۱۷) بوده است که در پیمایش خود به بررسی معنای زندگی و بهزیستی روان‌شناختی در بین ۲۱۵ نفر از جوانان، بزرگسالان و سالمندان پرداخته و دریافتند که میانگین مؤلفه‌های وجود معنا، خودپذیری، روابط مثبت با دیگران، رشد فردی و زندگی هدفمند، در سالمندان بالاتری از بقیه است.

همچنین، مطالعات دیگری در ایران انجام شده‌اند که یا بر رفاه ذهنی به‌طور کل متمرکز شده و یا انطباق رفاه عینی و رفاه ذهنی با همدیگر را مورد بررسی قرار داده‌اند. در این زمینه، ملکی و برادران (۲۰۱۴) براساس تحلیل ثانویه داده‌های موج پنجم پیمایش ارزشهای جهانی (WVS)، با اتخاذ روش تطبیقی، علاوه بر مقایسه رفاه ذهنی در نظامهای رفاهی دنیا، به بررسی رفاه ذهنی ایران در سطح خُرد و مقایسه آن با سایر کشورها در سطح کلان پرداخته‌اند. از میان سایر نتایج، این مطالعه دریافت که میزان شادکامی ایرانیان بیش‌تر از سلامت ذهنی آنها و میزان سلامت ذهنی نیز بیش‌تر از رضایت از زندگی در بین آنهاست. ذکایی و مروتی (۲۰۱۸) در مطالعه خود به بررسی میزان انطباق رفاه ذهنی با رفاه عینی و

تأثیر عوامل اجتماعی مؤثر بر آن (با تأکید بر بررسی تأثیر متغیرهای دینداری، وضعیت قومی و احساس آزادی) در بین ۱۲۰۰ نفر از شهروندان ۱۸ تا ۶۰ سال در دو استان کردستان و سمنان پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که در استان سمنان، دینداری بیشترین اثر را بر انطباق رفاه عینی و ذهنی و در استان کردستان، احساس آزادی بیشترین اثر را دارد.

در خارج از کشور، به دلیل سابقه تاریخی شکل‌گیری مفهوم بهزیستی ذهنی، با ادبیات تجربی و مطالعاتی غنی در زمینه بهزیستی ذهنی جوانان مواجهیم؛ ضمن آن‌که در سایر گروه‌ها و حتی شهروندان به‌طور کل نیز چنین است. برای نمونه، دینر و سوه^۱ (۱۹۹۸) با مطالعه روی یک نمونه بین‌المللی دریافتند که گرچه عاطفه خوشایند و لذت‌بخش در طول نسل‌های سنی کاهش می‌یابد، اما رضایت از زندگی و عاطفه ناخوشایند در طول نسل‌ها کم‌تر تغییر می‌کند (نقل از دینر، اویشی و لوکاس، ۲۰۰۲). بورک و جلدنر (۲۰۰۷) در مطالعه کیفی خود به درک معنای بهزیستی ذهنی در بین ۹۱ نفر از جوانان روستایی ۲۴-۱۶ سال در جنوب شرقی استرالیا پرداختند و دریافتند که از نظر جوانان، بهزیستی یک امر چندبعدی، کل‌گرا و متمرکز بر زندگی خود آنهاست و مهم‌ترین مؤلفه‌های آن عبارت از روابط، ابعاد روان‌شناختی، مسائل فردی و مسائل خانواده هستند.

ترزینسکی و هولست (۲۰۰۸) با پیمایش در بین جوانان کشور آلمان دریافتند که کمیت و کیفیت روابط بین فردی به‌ویژه روابط با والدین، نقش مهمی در ارتقاء بهزیستی ذهنی جوانان دارد.

آرمزانی و پادوانلو (۲۰۱۳) با استفاده از رویکرد هرمی لندفیلد، به مطالعه کیفی معانی ذهنی ۳۰۰ نفر از جوانان ۲۱-۱۶ سال از بهزیستی ذهنی پرداختند. این مطالعه نشان داد که هفت سبک متفاوت در برداشت جوانان از بهزیستی وجود دارد که نشان می‌دهد این سبک‌ها متکی بر دلالت‌های معانی شخصی هستند که فرد به وقایع و تجارب خویش استناد می‌دهد.

1. Diener and Suh

بختیاری و پلانکت^۱ (۲۰۱۶) به مطالعه بهزیستی ذهنی در بین ۲۰۹ نفر از جوانان زرتشتی ۱۸-۳۰ سال ساکن در آمریکا شمالی پرداختند و دریافتند که جوانان از سلامت روان مثبت، کیفیت زندگی و شادی خوب و عزت نفس مثبت برخوردارند. یوتی^۲ و همکاران (۲۰۱۶) با مطالعه بهزیستی ذهنی در بین ۶۰ نفر از جوانان ۲۱-۳۵ سال در هند دریافتند که دوسوم از جوانان مورد مطالعه (هم زنان و هم مردان) از سطح بالای بهزیستی ذهنی برخوردارند و تفاوتی بین زنان و مردان از این حیث وجود ندارد.

لیم و همکاران (۲۰۱۷) بهزیستی ذهنی را در بین ۱۱۹۴۴ نفر از جوانان ۱۵-۲۴ سال در پنج کشور اروپای شرقی شامل بلاروس، بوسنی و هرزگوین، یوگسلاوی، صربستان و اوکراین مورد بررسی قرار دادند. آنها در این مطالعه بهزیستی ذهنی را براساس شاخصهای رضایت از زندگی، شادی و انتظارت از آینده مفهوم سازی کرده و دریافتند که با وجود تفاوت بین کشورها، حدود ۴۰٪ از جوانان خودشان را خیلی شاد تلقی کرده، از زندگی در کل خیلی راضی اند و سه چهارم آنها نسبت به آینده خوش بین بودند. همچنین، متغیرهای ازدواج، افزایش ثروت، تحصیلات بالاتر، سکونت روستایی و نداشتن فرزند، با بهزیستی بالاتر ارتباط داشتند.

مورتون^۳ و همکاران (۲۰۱۸) با مطالعه روی جوانان سنین ۱۸-۴۰ سال در کیپ تاون شرقی دریافتند که جوانان سنین بالاتر از بهزیستی ذهنی بالاتری در مقایسه با گروههای سنی پایین تر برخوردارند. دی آگوستینو و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه ای که روی بهزیستی ذهنی جوانان ۱۸-۳۴ سال در اروپا انجام داده و بهزیستی ذهنی را عمدتاً با محوریت رضایت از زندگی صورت بندی کرده بودند، مهم ترین عامل تعیین کننده را اعتماد نهادی شناسایی کردند. وانگ و همکاران (۲۰۲۰) مهم ترین تعیین کننده های سلامت ذهنی، شادی و رضایت از

---

1. Plunkett

2. Jyothi, Rani, and Devi

3. Morton

زندگی در میان ۲۴۳۴ نوجوان سنین ۱۸-۲۴ سال در گویان را مطالعه کرده و نشان دادند که حدود چهارپنجم جوانان از سلامت و زندگی خود راضی‌اند و احساس شادی می‌کنند. بخش زیادی از آنها گزارش دادند که وضعیت زندگی آنها در مقایسه با سال گذشته بهتر شده و تقریباً همه آنها انتظار دارند که زندگی آنها در سال بعد بهتر شود.

جمع‌بندی پیشینه تجربی به‌ویژه در داخل کشور حاکی است که در سطح ملی مطالعه منسجم و جامعی که به بررسی و ارزیابی بهزیستی ذهنی در بین جوانان پرداخته باشد، وجود ندارد (جز مطالعه مدیری و آزاد ارمکی که در سال ۱۳۹۲ با رویکرد جنسیتی انجام شده است)، اما می‌توان از دل مطالعات و پیمایشهای ملی موجود به درک وضعیت آن رسید. مهم‌ترین پیمایش موجود و در دسترس، پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران است که در سال ۱۳۹۵ توسط دانشگاه تهران و دفتر طرحهای ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گرفته است. تحقیق حاضر بنا دارد با تحلیل ثانویه داده‌های این مطالعه و برش سنی آن برحسب سه گروه جوان، میان‌سال و بزرگسال، به تحلیل بهزیستی ذهنی در بین این سه گروه با محوریت تحلیلی جوانان اقدام کند. بنابراین، از این حیث، این مطالعه می‌تواند در نوع خود جدید باشد و تصویری از وضعیت بهزیستی ذهنی در بین جوانان ایرانی با نگاه تطبیقی به سایر گروههای سنی ارائه کند.

مزیت دیگر مطالعه حاضر، صورت‌بندی مفهومی بهزیستی ذهنی براساس دو سنجه (۱) ارزیابی و رضایت از زندگی و (۲) عاطفه مثبت است که در مطالعات قبلی بسیار کم‌تر بدان پرداخته شده است. در ادبیات خارجی نیز، اگرچه حجم مطالعات در زمینه بهزیستی ذهنی بیش‌تر از مطالعات داخلی است، اما تمرکز اصلی مطالعات خارجی عمدتاً بر گروه سنی کودکان و نوجوانان است تا جوانان. از حیث روش‌شناسی نیز، استفاده از روشهای کیفی در مطالعات خارجی بیش‌تر از نمونه‌های داخلی بوده است.

روش

همانطور که در مقدمه اشارت رفت، تحلیلهای این تحقیق مبتنی بر داده‌های «پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران» است که در سال ۱۳۹۵ توسط دانشگاه تهران و دفتر طرح‌های ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گرفته است. در این تحقیق، جامعه آماری شامل افراد بالای ۱۸ سال ساکن در نقاط شهری و روستایی ۴۲۶ مرکز شهرستان در ۳۱ استان کشور بود. به منظور درک بهتر وضعیت بهزیستی ذهنی در بین جوانان، به مقایسه آن با دو گروه سنی دیگر (۳۰ تا ۴۹ سال و ۵۰ سال و بالاتر) پرداخته شد. حجم نمونه در پیمایش نامبرده برابر با ۸۲۵۰۰ نفر بود که با ترکیبی از روشهای نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند.

همچنین، از حیث عملیاتی‌سازی، بهزیستی ذهنی در این مقاله مبتنی بر ۱۳ مؤلفه و در دو سنجه (۱) ارزیابی و رضایت از زندگی و (۲) عاطفه خوشایند مفهوم‌سازی و صورت‌بندی شده است: (۱) رجحانهای زندگی، (۲) رضایت از حوزه‌های زندگی، (۳) پنداشت از عدالت، (۴) ارزیابی از وضع جامعه، (۵) پنداشت از وضع زندگی، (۶) احساس آزادی، (۷) احساس امنیت، (۸) ارزیابی از قانون‌گرایی، (۹) گرایش به نظم، (۱۰) ارزیابی از تحقق شهروندی، (۱۱) احساس خوشبختی، (۱۲) احساس شادی و (۱۳) احساس تعلق و عرق ملی. از آنجاکه در بخش یافته‌ها، به معرفیها و سؤالات در نظر گرفته‌شده برای هر کدام از این مؤلفه‌ها اشاره شده، بنابراین در این قسمت از تکرار آنها خودداری می‌شود.

برای تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار آماری SPSS و آزمون کای اسکوئر چندبُعدی استقلال (برای پی‌بردن به وجود یا عدم رابطه بین متغیرها)، آزمون کندال تاوی-بی (برای پی‌بردن به شدت و جهت رابطه بین متغیرهای ترتیبی) و آزمون وی کرامر (برای پی‌بردن به شدت رابطه بین متغیرهای اسمی و ترتیبی) استفاده شد.

یافته‌ها

۱- بافت نمونه آماری

در «پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران»، توزیع جنسیتی مردان و زنان برابر بوده است (۵۰٪ مرد و ۵۰٪ زن). از نظر وضعیت تأهل، ۲۲/۵٪ مجرد، ۷۲/۲٪ متأهل، ۴/۷٪ سایر و ۰/۶٪ بی‌جواب بودند. از نظر وضع فعالیت، شاغل (۳۳/۲٪) و خانه‌دار (۳۰/۱٪) شایع‌ترین نوع فعالیت بوده و وضع تحصیلی ۳۹/۲٪ در سطح عالی و دانشگاهی، مابقی آنها (۳۹/۲٪) به جز بی‌جواب که ۰/۵٪ بود، غیردانشگاهی بودند. اما در رابطه با سن که متغیر اصلی این تحقیق و مبنای تحلیل داده‌هاست، توزیع سنی حاکی است که ۳۵٪ نمونه این پیمایش ملی را جوانان (۱۸ تا ۲۹ سال، ۲۸۸۷۵ نفر)، ۴۸٪ میان‌سالان (۳۰ تا ۴۹ سال، ۳۹۶۰۰ نفر) و ۱۷٪ بزرگ‌سالان (۵۰ سال و بالاتر، ۱۴۰۲۵ نفر) تشکیل داده‌اند.

۲- رضایت از زندگی

۱-۲- رجحانهای زندگی. ترجیحات زندگی جوانان تفاوت بسیاری با گروههای سنی دیگر دارد. به طوری که در ترجیحاتی مانند مال و ثروت، پُست و مقام، مشهوربودن و تا حدودی هم علم و دانش، جوانان ارزشی بالایی برای این دسته از ارزشها قایل‌اند، اما برای ارزشهایی چون درستکاری و حفظ آبرو، خیر و کارگشا بودن، متدین بودن و عاقبت‌به‌خیر شدن، ترجیح کم‌تری قایل‌اند و برجستگی این ترجیحات در گروههای سنی دیگر بیش‌تر است.

جدول (۲) توزیع نسبی رجحانهای زندگی بر حسب گروههای سنی

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	متوسط	کم	گروههای سنی	معرفها
-۰/۱۸۰	۰/۰۰۰	۷۲/۴	۲۱/۲	۶/۴	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح مال و ثروت (n=۸۰۱۳۶)
		۶۶/۶	۲۶/۱	۷/۳	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۵۷/۱	۳۱/۹	۱۱	۵۰ سال و بالاتر	
-۰/۱۹۵	۰/۰۰۰	۵۷	۲۸/۴	۱۴/۶	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح پست و مقام (n=۸۰۱۱۵)
		۴۷/۶	۳۲/۷	۱۹/۷	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۳۹/۹	۳۲/۵	۲۷/۶	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۸۶	۰/۰۰۰	۸۹/۳	۸/۳	۲/۵	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح درستکاری و حفظ آبرو (n=۸۰۱۴۵)
		۹۰/۸	۷/۲	۱/۹	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۹۱/۶	۶/۶	۱/۸	۵۰ سال و بالاتر	
-۰/۱۲۲	۰/۰۰۰	۵۰/۹	۲۸	۲۱/۱	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح مشهوربودن (n=۸۰۱۴۴)
		۴۵/۴	۳۰	۲۴/۶	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۴۰/۶	۲۷/۹	۳۱/۵	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۱۵۳	۰/۰۰۰	۷۸/۲	۱۶/۱	۵/۶	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح خیر و کارگشا بودن (n=۸۰۱۲۶)
		۸۲/۱	۱۳/۸	۴/۱	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۸۶/۱	۱۱/۱	۲/۸	۵۰ سال و بالاتر	
-۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۸۰/۶	۱۵	۴/۵	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح علم و دانش (n=۸۰۱۲۶)
		۸۱/۲	۱۵	۳/۷	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۷۹/۸	۱۶	۴/۳	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۲۴۶	۰/۰۰۰	۷۶/۷	۱۶/۴	۶/۸	۱۸ تا ۲۹ سال	ترجیح متدین بودن (n=۸۰۰۶۹)
		۸۴/۳	۱۲/۶	۴/۱	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۸۸/۹	۸/۹	۲/۲	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۱۶۳	۰/۰۰۰	۸۹/۳	۷/۷	۳	۱۸ تا ۲۹ سال	عاقبت به خیر شدن (n=۸۰۰۵۵)
		۹۱/۸	۶/۳	۲	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۹۳/۵	۵	۱/۵	۵۰ سال و بالاتر	

۲-۲- رضایت از حوزه‌های زندگی. در رابطه با سنجۀ رضایت جوانان از حوزه‌های زندگی، ۸ حوزه/معرف در «پیمایش ملی وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران» مورد سؤال و سنجش قرار گرفت: ازدواج، شریک، اعضای خانواده، وضع سلامتی، وضع مالی، کیفیت مسکن، محله و وضع شغلی. نتایج این پیمایش نشان داد که در کل جوانان در قیاس با سایر گروه‌های سنی، از زندگی رضایت کم‌تری دارند. به طوری که در بین مؤلفه‌های رضایت از زندگی، میزان رضایت جوانان در مؤلفه‌های رضایت از وضع سلامتی و وضع مالی، بالاتر از گروه‌های سنی دیگر است، اما در مورد رضایتها از ازدواج، شریک زندگی، اعضای خانواده، کیفیت مسکن، وضع شغلی و وضع مسکن، جوانان رضایت کم‌تری دارند. به عبارتی، رضایت جوانان از حوزه‌هایی که تأمین آنها عمدتاً برعهده شخص و توانایی و قابلیت خود آنهاست، بالاست، اما حوزه‌هایی از رضایت که نهادهای مرتبط دولتی، خصوصی و غیردولتی متولی تأمین آنهایند، جوانان رضایت کم‌تری دارند.

جدول (۳) توزیع نسبی رضایت از حوزه‌های زندگی برحسب گروه‌های سنی

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	تا حدی	کم	گروه‌های سنی	معرفها
۰/۰۰۷	۰/۰۰۰	۸۳/۴	۱۱/۷	۴/۹	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از ازدواج (n=۵۸۴۶۹)
		۸۴	۱۱/۴	۴/۷	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۸۶/۲	۹/۴	۴/۴	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	۸۴/۱	۱۰/۷	۵/۲	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از شریک زندگی (n=۶۰۱۲۵)
		۸۴/۲	۱۰/۹	۴/۹	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۸۶/۵	۹/۵	۳/۹	۵۰ سال و بالاتر	

Assessing the Situation of Subjective Well-being among Iranian Youth

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	تا حدی	کم	گروههای سنی	معرفها
۰/۰۵۲	۰/۰۰۰	۸۳/۳	۱۳/۷	۳	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از اعضای خانواده (n=۸۰۱۵۷)
		۸۴/۷	۱۲/۷	۲/۵	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۸۵/۶	۱۱/۸	۲/۷	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۳۱۹-	۰/۰۰۰	۷۹/۱	۱۶/۶	۴/۳	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از وضع سلامتی (n=۸۰۴۲۷)
		۷۰/۸	۲۲/۴	۶/۸	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۵۳/۸	۲۹/۷	۱۶/۵	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۴۰-	۰/۰۰۰	۳۵	۴۰/۷	۲۴/۳	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از وضع مالی (n=۸۰۴۵۸)
		۳۲/۹	۴۱	۲۶/۱	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۳۱/۳	۴۲/۴	۲۶/۳	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۱۵	۰/۰۰۰	۴۳	۳۹/۴	۱۷/۶	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از کیفیت مسکن (n=۸۰۳۵۴)
		۴۱/۸	۳۹/۸	۱۸/۴	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۴۵/۱	۳۹/۵	۱۵/۴	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۶۹	۰/۰۰۰	۴۶/۹	۳۶/۲	۱۶/۸	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از محله (n=۸۰۳۰۴)
		۴۸/۶	۳۶	۱۵/۴	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۵۳/۷	۳۳/۶	۱۲/۷	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۱۳۹	۰/۰۰۰	۲۷/۴	۳۱/۱	۴۱/۵	۱۸ تا ۲۹ سال	رضایت از وضع شغلی (n=۷۳۰۰۷)
		۳۴	۳۳/۷	۳۲/۳	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۳۵/۵	۳۵/۶	۲۸/۸	۵۰ سال و بالاتر	

۲-۳- پنداشت از عدالت. در رابطه با پنداشت از عدالت که در دو حوزه عدالت قضایی و عدالت شغلی مطرح شد، نتایج نشان داد که در حوزه عدالت قضایی (در کشور ما اگر حقی از کسی ضایع شود تا چه اندازه می‌تواند از طریق قانونی به حق خود برسد)، جوانان اعتقاد نسبتاً کم‌تری (۲۲.۱٪ در مقابل ۲۵.۶٪ و ۲۹.۳٪) به عدالت قضایی دارند. در زمینه عدالت شغلی (در استخدام کارکنان دولت چقدر به تجربه و تخصص افراد اهمیت داده می‌شود) نیز، جوانان احساس عدالت کم‌تری در حوزه شغلی می‌کنند (۱۷.۹٪ در مقابل ۱۸.۶٪ و ۲۰٪).

جدول (۴) توزیع نسبی پنداشت از عدالت برحسب گروههای سنی

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	متوسط	کم	گروههای سنی	معرفها
۰/۰۹۵	۰/۰۰۰	۲۲/۱	۳۸/۶	۳۹/۲	۱۸ تا ۲۹ سال	پنداشت از عدالت قضایی (n=۸۰۷۲۵)
		۲۵/۶	۳۹/۳	۳۵/۱	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۹/۳	۳۹/۳	۳۱/۴	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۶۱	۰/۰۰۰	۱۷/۹	۲۷/۶	۵۴/۵	۱۸ تا ۲۹ سال	پنداشت از عدالت شغلی (n=۸۰۷۷۱)
		۱۸/۶	۲۹/۴	۵۲	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۰	۳۲/۴	۴۷/۶	۵۰+ سال به بالا	

۲-۴- ارزیابی از وضع جامعه. بر همین اساس، ارزیابی جوانان از وضع رفاهی جامعه منفی‌تر از گروههای سنی دیگر است و اعتقاد دارند که وضع رفاهی جامعه و حتی وضع فقر و نداری نسبت به گذشته بدتر شده است. ارزیابی جوانان از وضعیت رفاهی و نیز فقر و نداری در جامعه هم در زمان حال نسبت به گذشته و در هم در زمان آینده نسبت به حال، ارزیابی منفی‌ای نسبت به سایر گروههای سنی است. آنان هم وضع زمان حال را نسبت به گذشته بدتر می‌دانند و هم وضع آینده را نسبت به زمان حال. همچنین، در پاسخ به این سؤال که «در آینده ایران به کشوری پیشرفته تبدیل خواهد شد»، جوانان اعتقاد کم‌تری به پیشرفت

ایران در آینده داشتند (۵۲.۵٪) تا گروههای سنی دیگر (۵۸.۴٪ و ۶۴.۱٪).

جدول (۵) توزیع نسبی ارزیابی از وضع جامعه برحسب گروههای سنی

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	متوسط	کم	گروههای سنی	معرفها
۰/۰۱۷-	۰/۰۰۰	۱۸/۹	۵۲/۸	۲۸/۳	۱۸ تا ۲۹ سال	ارزیابی از وضع رفاهی حال جامعه نسبت به گذشته (n=۸۰۲۷۹)
		۱۹/۲	۵۱/۱	۲۹/۷	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۱۹/۳	۵۰	۳۰/۷	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۲۰-	۰/۰۰۰	۱۶	۷۰/۶	۱۳/۴	۱۸ تا ۲۹ سال	ارزیابی از وضع فقر و نداری حال جامعه نسبت به گذشته (n=۸۰۳۶۴)
		۱۶/۵	۶۹/۱	۱۴/۴	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۱۶	۶۸/۵	۱۵/۵	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۲۸-	۰/۰۰۰	۲۳/۸	۴۱/۲	۳۵	۱۸ تا ۲۹ سال	ارزیابی از وضع رفاهی آینده جامعه نسبت به گذشته (n=۷۹۳۰۴)
		۲۳/۹	۳۹/۱	۳۷	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۳/۹	۳۶/۸	۳۹/۲	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۳۱-	۰/۰۰۰	۲۱/۸	۵۵/۲	۲۳	۱۸ تا ۲۹ سال	ارزیابی از وضع فقر و نداری آینده جامعه نسبت به گذشته (n=۷۹۳۷۳)
		۲۲/۷	۵۲/۵	۲۴/۸	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۲	۴۹/۹	۲۸	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۱۳۳	۰/۰۰۰	۵۲/۵	۳۳/۶	۱۳/۹	۱۸ تا ۲۹ سال	ارزیابی از پیشرفت ایران در آینده (n=۷۹۰۳۳)
		۵۸/۴	۳۰	۱۱/۶	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۶۴/۱	۲۷/۷	۸/۲	۵۰ سال و بالاتر	

۲-۵- پنداشت از وضع زندگی. شاخص دیگر بهزیستی ذهنی، پنداشت از وضع زندگی

است که در پنج معرف سنجش شد. در رابطه با نمره به وضع فعلی زندگی در قالب پاسخ به این سؤال که «اگر قرار باشد به وضع زندگی فعلی خودتان نمره از یک تا بیست بدهید، چه

نمره‌ای می‌دهید؟»، تفاوتی بین جوانان (۰/۷۰/۹) و سایر گروههای سنی (۰/۷۰/۸ و ۰/۷۱/۵) مشاهده نشد. اما در مورد نمره به وضع ۱۰ سال گذشته و ۱۰ سال آینده، این تفاوت مشهود بود. به طوری که جوانان بیش‌تر از سایر گروههای سنی، وضع ۱۰ سال گذشته را منفی‌تر از سایر گروهها ارزیابی کرده (۰/۶۷/۵ در مقابل ۰/۶۵/۵ و ۰/۷۰/۶)، اما در رابطه با وضع ۱۰ سال آینده، ارزیابی جوانان مثبت‌تر از بقیه بوده است (۰/۷۲/۲ در مقابل ۰/۶۸/۹ و ۰/۶۷/۱). در واقع، جوانان گرچه وضع ۱۰ سال گذشته را نامناسب می‌دانند، اما آینده را بهتر از آن ارزیابی می‌کنند.

جدول (۶) توزیع نسبی پنداشت از وضع زندگی برحسب گروههای سنی

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	نمره ۱۵ تا ۲۰	نمره ۸ تا ۱۴	نمره ۰ تا ۷	گروههای سنی	معرفها
۰/۰۰۵	۰/۲۱۱	۷۰/۹	۲۵/۵	۳/۷	۱۸ تا ۲۹ سال	نمره به وضع فعلی (n=۷۹۹۲۵)
		۷۰/۸	۲۵/۳	۳/۹	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۷۱/۵	۲۴/۷	۳/۸	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۲۸	۰/۰۰۰	۶۷/۵	۲۸/۴	۴/۱	۱۸ تا ۲۹ سال	نمره به وضع گذشته (۱۰ سال پیش) (n=۷۹۸۴۹)
		۶۵/۵	۳۰/۲	۴/۳	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۷۰/۶	۲۶/۲	۴/۳	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۳۰	۰/۰۰۰	۷۲/۲	۲۰	۷/۸	۱۸ تا ۲۹ سال	نمره به وضع آینده (۱۰ سال بعد) (n=۷۵۹۴۶)
		۶۸/۹	۲۲/۵	۸/۶	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۶۷/۱	۲۴/۱	۸/۷	۵۰ سال و بالاتر	

در همین زمینه، وقتی از جوانان درباره وضع روز گذشته مبنی بر اینکه «روز گذشته‌تان (دیروز) چگونه روزی بود» پرسش شد، نتایج نشان داد که جوانان (۰/۲۸/۲) روز گذشته را نامناسب‌تر از سایر گروههای سنی (۰/۲۶ و ۰/۲۰/۳) ارزیابی کرده‌اند.

Assessing the Situation of Subjective Well-being among Iranian Youth

جدول (۷) توزیع نسبی ارزیابی از وضع روز گذشته برحسب گروههای سنی (n=۷۸۸۵۷)

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	خوب	عادی	نامناسب	گروههای سنی
۰/۰۴۸	۰/۰۰۰	۲۹/۴	۴۲/۵	۲۸/۲	۱۸ تا ۲۹ سال
		۲۷/۶	۴۶/۴	۲۶	۳۰ تا ۴۹ سال
		۲۹/۳	۵۰/۴	۲۰/۳	۵۰ سال و بالاتر

در رابطه با احساس مقایسه اجتماعی و این پرسش که «تا چه اندازه فکر می‌کنید وضع زندگی تان در مقایسه با دیگرانی که می‌شناسید، باید بهتر از وضعی که هست باشد»، نتایج نشان داد که جوانان در مقایسه با گروههای سنی دیگر، بیش تر اعتقاد دارند که وضع آنها بایستی از این که هست، بهتر می‌بود (۴۰.۶٪ در مقابل ۳۸.۹٪ و ۳۴.۹٪).

جدول (۸) توزیع نسبی مقایسه اجتماعی برحسب گروههای سنی (n=۸۰۲۸۲)

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	متوسط	کم	گروههای سنی
۰/۰۶۱-	۰/۰۰۰	۴۰/۶	۳۹/۴	۲۰	۱۸ تا ۲۹ سال
		۳۸/۹	۳۹/۷	۲۱/۴	۳۰ تا ۴۹ سال
		۳۴/۹	۴۰/۵	۲۴/۵	۵۰ سال و بالاتر

نارضایتی از زندگی از یک سو و ارزیابی منفی از وضع جامعه در گذشته، حال و تا حدودی هم آینده، با نتیجه دیگر در این حوزه مرتبط است. به طوری که در نتیجه چنین شرایطی در کشور، جوانان ترجیح می‌دهند در کشور دیگری زندگی کنند. به طوری که در رابطه با تمایل مردم به زندگی در کشور دیگر، نتایج نشان داد که آنها (۴۱/۷٪) در مقایسه با سایر گروههای سنی (۲۶/۹٪ و ۱۳/۴٪) گرایش بیش تری به زندگی در کشور دیگر دارند.

جدول (۹) توزیع نسبی ارزیابی از زندگی در کشور دیگر برحسب گروههای سنی (n=۸۰۴۶۳)

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	خیر	بلی	گروههای سنی
۰/۲۱۸	۰/۰۰۰	۵۸/۳	۴۱/۷	۱۸ تا ۲۹ سال
		۷۳/۱	۲۶/۹	۳۰ تا ۴۹ سال
		۸۶/۶	۱۳/۴	۵۰ سال و بالاتر

۲-۶- احساس آزادی. جوانان در پاسخ به اینکه «تا چه اندازه در مورد انتخابهای مهمی که در زندگی تان داشته‌اید یا پیش رو دارید، آزادانه تصمیم گرفته یا می‌گیرید»، آزادی کم‌تری را نسبت به سایر گروههای سنی احساس می‌کنند (۵۱٪ در مقابل ۵۳/۲٪ و ۵۴/۸٪).

۲-۷- احساس امنیت. در پاسخ به این سؤال که «تا چه اندازه در جامعه احساس امنیت می‌کنید»، احساس امنیت در جوانان (۴۷/۱٪) کم‌تر از بقیه گروههای سنی (۵۳/۳٪ و ۶۲/۱٪) است.

۲-۸- ارزیابی از قانون‌گرایی. جوانان (۱۸/۶٪) در مقایسه با سایر گروههای سنی (۲۰/۹٪ و ۲۴/۸٪) اعتقاد کم‌تری به رواج قانون‌گرایی در جامعه دارند و معتقدند که مردم قانون را رعایت نمی‌کنند.

۲-۹- گرایش به نظم. از نظر گرایش به نظم، جوانان موافق تغییر اساسی وضع فعلی‌اند (۴۶/۷٪)، درحالی‌که گروههای سنی دیگر تمایل به اصلاح تدریجی وضع فعلی و یا حفظ آن دارند.

جدول (۱۰) توزیع نسبی احساس آزادی، امنیت و ارزیابی از قانون‌گرایی برحسب گروه‌های

سنی (n=۸۰۵۵۲)

مؤلفه‌ها	گروه‌های سنی	کم	متوسط	زیاد	مقدار احتمال (p)	مقدار آماره آزمون
احساس آزادی	۱۸ تا ۲۹ سال	۱۲/۴	۳۶/۶	۵۱	۰/۰۰۰	۰/۰۳۸
	۳۰ تا ۴۹ سال	۱۲/۶	۳۴/۲	۵۳/۲		
	۵۰ سال و بالاتر	۱۱/۶	۳۳/۶	۵۴/۸		
احساس امنیت	۱۸ تا ۲۹ سال	۱۹/۷	۳۳/۲	۴۷/۱	۰/۰۰۰	۰/۱۵۶
	۳۰ تا ۴۹ سال	۱۶/۲	۳۰/۵	۵۳/۳		
	۵۰ سال و بالاتر	۱۱/۵	۲۶/۳	۶۲/۱		
ارزیابی از قانون‌گرایی	۱۸ تا ۲۹ سال	۳۹/۸	۴۱/۶	۱۸/۶	۰/۰۰۰	۰/۰۹۴
	۳۰ تا ۴۹ سال	۳۶/۳	۴۲/۷	۲۰/۹		
	۵۰ سال و بالاتر	۳۱/۳	۴۳/۹	۲۴/۸		
مؤلفه‌ها	گروه‌های سنی	حفظ وضع فعلی	اصلاح تدریجی وضع فعلی	تغییر اساسی وضع فعلی	مقدار احتمال (p)	مقدار آماره آزمون
گرایش به نظم	۱۸ تا ۲۹ سال	۶	۴۷/۳	۴۶/۷	۰/۰۰۰	۰/۰۶۰
	۳۰ تا ۴۹ سال	۷/۳	۵۲/۱	۴۰/۶		
	۵۰ سال و بالاتر	۱۰/۳	۵۳/۳	۳۶/۴		

۲-۱۰- از ارزیابی از تحقق شهروندی در جامعه. از مؤلفه‌های مهم بهزیستی ذهنی، تحقق شهروندی است. نتایج ارزیابی از تحقق شهروندی در جامعه به‌ویژه در بُعد ارزشهای شهروندی نشان داد که از یک سو جوانان باور کمی به تحقق ارزشهای شهروندی در جامعه دارند و از سوی دیگر، در مقایسه با سایر گروه‌های سنی، اعتقاد دارند که شهروندان کم‌تر

به مبادی شهروندی پایبندند. برای مثال، آنان میزان احترام شهروندان به حقوق همدیگر در جامعه را کم ارزیابی می‌کنند. به طوری که ۳۲/۶٪ میزان آن را در حد کم و ۲۴/۷٪ زیاد عنوان کرده‌اند، در حالی که نسبت متناظر زیاد آن در گروه‌های سنی دیگر به ترتیب ۲۶/۵٪ و ۲۹/۴٪ برای گروه‌های سنی ۳۰ تا ۴۹ سال و ۵۰ سال و بالاتر بوده است. همچنین، جوانان و حتی گروه‌های سنی دیگر، به تحقق پارادوکسیکال ارزشهای شهروندی در جامعه معتقدند. به طوری که از یک سو در مورد شاخصهایی چون گذشت، امانت‌داری و انصاف، جوانان اعتقاد به میزان کم آنها در جامعه دارند تا گروه‌های سنی دیگر. از سوی دیگر و در مقابل، آنها معتقدند که نسبت ارزشهای اخلاق شهروندی در مواردی چون دروغ‌گویی، دورویی و تظاهر و خودخواهی در بین مردم بالاست.

جدول (۱۱) توزیع نسبی ارزیابی از تحقق شهروندی در جامعه برحسب گروه‌های سنی

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	متوسط	کم	گروه‌های سنی	معرفها
۰/۰۵۲	۰/۰۰۰	۲۴/۷	۴۲/۸	۳۲/۶	۱۸ تا ۲۹ سال	ارزیابی از احترام شهروندان به حقوق همدیگر (n=۷۹۹۷۵)
		۲۶/۵	۴۲	۳۱/۵	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۹/۴	۴۲/۱	۲۸/۵	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۷۱	۰/۰۰۰	۱۸/۳	۳۸	۴۳/۷	۱۸ تا ۲۹ سال	گذشت در بین مردم (n=۸۰۶۷۰)
		۲۰/۹	۳۷/۸	۴۱/۳	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۴/۷	۳۷	۳۸/۳	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۴۰	۰/۰۰۰	۲۳/۵	۴۲/۸	۳۳/۶	۱۸ تا ۲۹ سال	امانت‌داری در بین مردم (n=۸۰۵۳۶)
		۲۵/۴	۴۲/۲	۳۲/۴	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۷/۹	۴۰/۴	۳۱/۷	۵۰ سال و بالاتر	

Assessing the Situation of Subjective Well-being among Iranian Youth

مقدار آماره آزمون	مقدار احتمال (p)	زیاد	متوسط	کم	گروههای سنی	معرفها
۰/۰۵۷	۰/۰۰۰	۱۸/۸	۳۸/۶	۴۲/۵	۱۸ تا ۲۹ سال	انصاف در بین مردم (n=۸۰۴۱۸)
		۲۰/۵	۳۸/۷	۴۰/۸	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۲۳/۹	۳۸/۲	۳۸	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۴۳-	۰/۰۰۰	۴۸/۳	۲۷/۶	۲۴/۱	۱۸ تا ۲۹ سال	دروغگویی در بین مردم (n=۸۰۳۲۷)
		۴۶/۶	۲۸/۱	۲۵/۴	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۴۴/۴	۲۷/۹	۲۷/۸	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۴۶-	۰/۰۰۰	۴۵/۶	۲۹/۶	۲۴/۸	۱۸ تا ۲۹ سال	دورویی و تظاهر در بین مردم (n=۸۰۲۹۲)
		۴۴/۲	۲۹/۹	۲۵/۹	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۴۰/۶	۳۱/۲	۲۸/۲	۵۰ سال و بالاتر	
۰/۰۵۲-	۰/۰۰۰	۴۱	۳۴/۴	۲۴/۷	۱۸ تا ۲۹ سال	خودخواهی در بین مردم (n=۷۹۹۸۳)
		۳۹/۵	۳۴/۶	۲۵/۸	۳۰ تا ۴۹ سال	
		۳۵/۷	۳۵/۷	۲۸/۶	۵۰ سال و بالاتر	

۳- عاطفه مثبت

دومین سنجه از بهزیستی ذهنی جوانان که در این مطالعه صورت‌بندی شده، عاطفه مثبت است که با سه مؤلفه احساس شادی، احساس خوشبختی و احساس تعلق و عرق ملی سنجش شده است. نتایج این بررسی حاکی است که:

۳-۱- احساس خوشبختی. جوانان در پاسخ به این سؤال که «فرض کنید به خوشبخت‌ترین خانواده نمره ۲۰ بدهیم، شما از نظر خوشبختی به خانواده خود چه نمره‌ای می‌دهید»، نمره بالاتری به خوشبختی خانواده خود داده‌اند. به طوری که نمره احساس خوشبختی خانواده در بین جوانان (۶۹/۴٪) بیش‌تر از سایر گروههای سنی (۶۹/۳٪ و ۶۸/۴٪) است.

۳-۲- احساس شادی. احساس افسردگی، کم‌حوصلگی و مشکلات روانی در جوانان (۳۴/۶٪) بیش‌تر از گروه‌های سنی دیگر (۳۴/۲٪ و ۳۱/۱٪) است. ضمن اینکه جوانان (۵۱/۵٪) فشار و استرس بیش‌تری را در مقایسه با بقیه (۵۱/۲٪ و ۴۷/۵٪) تجربه می‌کنند.

۳-۳- احساس تعلق و عرق ملی. احساس تعلق و عرق ملی در جوانان کم‌تر از گروه‌های سنی دیگر است. به‌طوری‌که انجام هر کاری در مقابل تجاوز به کشور (۶۵/۶٪ در مقابل ۷۱/۱٪ و ۷۴/۳٪)، آمادگی برای کار داوطلبانه (۴۹/۱٪ در مقابل ۵۳/۱٪ و ۵۶/۴٪) و افتخار به ایرانی‌بودن (۷۷/۸٪ در مقابل ۸۳/۶٪ و ۸۹/۱٪) در جوانان کم‌تر است.

جدول (۱۲) توزیع نسبی احساس خوشبختی، شادی و تعلق و عرق ملی برحسب گروه‌های

سنی (n=۶۷۲۷۶)

مؤلفه‌ها	معرفها	گروه‌های سنی	نمره ۰ تا ۷	نمره ۸ تا ۱۵	نمره ۱۶ و بالاتر	مقدار احتمال (p)	مقدار آماره آزمون
احساس شادی	-	۱۸ تا ۲۹ سال	۱/۷	۲۹	۶۹/۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۸
		۳۰ تا ۴۹ سال	۱/۷	۲۹	۶۹/۳		
		۵۰ سال و بالاتر	۲	۲۹/۶	۶۸/۴		
مؤلفه‌ها	معرفها	گروه‌های سنی	بلی	خیر	-	مقدار احتمال (p)	مقدار آماره آزمون
احساس شادی	افسردگی، کم‌حوصلگی و مشکلات روانی (n=۷۹۰۲۶)	۱۸ تا ۲۹ سال	۳۴/۶	۶۵/۴	-	۰/۰۰۰	۰/۰۲۶
		۳۰ تا ۴۹ سال	۳۴/۲	۶۵/۸	-		
		۵۰ سال و بالاتر	۳۱/۱	۶۸/۹	-		
احساس شادی	تجربه داشتن فشار و استرس (n=۷۹۱۵۱)	۱۸ تا ۲۹ سال	۵۱/۵	۴۸/۵	-	۰/۰۰۰	۰/۰۲۹
		۳۰ تا ۴۹ سال	۵۱/۲	۴۸/۸	-		
		۵۰ سال و بالاتر	۴۷/۵	۵۲/۵	-		

مؤلفه‌ها	معرفها	گروههای سنی	کم	متوسط	زیاد	مقدار احتمال (p)	مقدار آماره آزمون
وضعیت ذهنی	انجام هر کاری در مقابل تجاوز به کشور (n=۸۰۵۹۱)	۱۸ تا ۲۹ سال	۹	۲۵/۳	۶۵/۶	۰/۰۰۰	۰/۱۲۳
		۳۰ تا ۴۹ سال	۶/۸	۲۲/۱	۷۱/۱		
		۵۰ سال و بالاتر	۶/۴	۱۹/۳	۷۴/۳		
	آمادگی برای کار داوطلبانه برای آبادانی کشور (n=۸۰۵۹۰)	۱۸ تا ۲۹ سال	۱۸/۵	۳۲/۳	۴۹/۱	۰/۰۰۰	۰/۰۷۹
		۳۰ تا ۴۹ سال	۱۵/۴	۳۱/۵	۵۳/۱		
		۵۰ سال و بالاتر	۱۵/۶	۲۸	۵۶/۴		
	افتخار به ایرانی بودن (n=۸۰۴۱۷)	۱۸ تا ۲۹ سال	۶/۶	۱۵/۷	۷۷/۸	۰/۰۰۰	۰/۲۲۸
		۳۰ تا ۴۹ سال	۴/۵	۱۱/۹	۸۳/۶		
		۵۰ سال و بالاتر	۲/۸	۸/۱	۸۹/۱		

بحث

بر اساس روایتی که در صفحات پیشین در بخش یافته‌ها گذشت، دو گزاره کلی در مورد بهزیستی ذهنی جوانان قابل احصاست: گزاره اول اینکه، وضعیت بهزیستی ذهنی جوانان در بسیاری از مؤلفه‌ها و معرفهای سازنده و مورد توجه در این مقاله، نامساعد است و در سطح پایینی قرار دارد؛ که البته این وضعیت، یک الگوی عام در بین همه گروههای سنی و به عبارتی کل ایرانیان است و نمی‌توان آن را صرفاً محدود به جوانان دانست.

گزاره دوم، این بهزیستی ذهنی جوانان نسبت به دیگر گروههای سنی نامساعدتر است که البته به دلیل حجم بالای نمونه و در نتیجه معناداری بسیاری از روابط در بخش یافته‌ها، با این گزاره دوم بایستی با احتیاط مواجه شد؛ به‌ویژه در مؤلفه‌هایی که مقدار رابطه بسیار کم است. در هر صورت، جوانان برای مال و ثروت، پُست و مقام و مشهور بودن ارزش بیش‌تری

قابل‌اند تا برای ارزشهایی چون درستکاری و حفظ آبرو، خیر و کارگشا بودن، متدین بودن و عاقبت‌به‌خیری؛ رضایت کم‌تری از زندگی دارند؛ ارزیابی منفی‌تری از وضع جامعه دارند و احساس امنیت، شادی، خوشبختی، آزادی و تعلق و عرق ملی کم‌تری می‌کنند. طبق نتایج این مطالعه، در مجموع سطح رفاه ذهنی در بین جوانان ایرانی پایین است. به تعبیر دینر (۲۰۰۹)، جوانان ایرانی احساس و فکر می‌کند که زندگی‌شان مطلوب نیست، صرف‌نظر از آنچه دیگران تصور و ارزیابی می‌کنند. در بسیاری از مطالعات دیگر (برای مثال، نیلی و بابازاده خراسانی، ۲۰۱۱؛ اورنگ، هاشمی زرنی، رامشینی و اورنگ، ۲۰۱۷؛ قنبری، رحیمیان و اسد پوریان، ۲۰۲۱) نیز این نتیجه تأیید شده است. اما مطالعه خیری، امامی سیگارودی، فرمانبر و عطرکار روشن (۲۰۱۳) در بین دانشجویان، نشان از سطح متوسط آن داشت که دلیل اصلی این تفاوت نتیجه، تفاوت جامعه آماری در مطالعه حاضر (کل شهروندان) با مطالعه نامبرده (دانشجویان پزشکی) است. در خارج از کشور نیز در موارد نادر با نتایج موافق و در موارد بسیاری با نتایج مغایر با مطالعه حاضر مواجهیم. برای مثال، دینر و سوه (۱۹۹۸) میزان پایین بهزیستی ذهنی در بین جوانان را گزارش داده‌اند، اما در مقابل در اکثر موارد، بختیاری و پلانکت (۲۰۱۶)، یوتی، رانی و دوی (۲۰۱۶)، لیم، کاپا و پاتون (۲۰۱۷)، مورتون، ون روین، ونتر و اندرسون (۲۰۱۸) و ونگ و همکاران (۲۰۲۰) به میزان بالای بهزیستی ذهنی در نمونه مورد مطالعه خود اشاره کردند. با توجه به نقش ساختارها و بافت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سیاسی در رفاه ذهنی، طبیعتاً دلیل این تفاوت را می‌توان در بافت متفاوت کشور ایران و سایر کشورها جستجو کرد.

رضایت از زندگی به عنوان یکی از مؤلفه‌های شناختی بهزیستی ذهنی که در این مطالعه موردسنجش و بررسی قرار گرفت، نقش مهمی در رشد مثبت جوانان در مقام پیش‌بین، میانجی/تعدیلگر و پیامد بازی می‌کند. چه‌بسا رضایت بالای جوانان از زندگی به انطباق‌پذیری بهینه، سلامت ذهنی، کاهش زندگی پُراسترس و... در آنها منجر می‌شود (اقتباس از پارک،

۲۰۰۴؛ لیم، کاپا و پاتون، ۲۰۱۷). این در حالی است که طبق این مطالعه، جوانان ایرانی رضایت چندانی از زندگی به‌طور کل و حوزه‌های زندگی به‌طور خاص ندارند. در رابطه با رضایت از حوزه‌های زندگی نیز، نارضایی جوانان مشهود است. به نظر می‌رسد آنها گرچه از وضع سلامتی خویش که امری فردی است، راضی‌اند، اما از حوزه‌هایی از زندگی که متولی تأمین آنها دولت و نهادهای متولی هستند، مانند ازدواج، شریک زندگی، اعضای خانواده، کیفیت مسکن، وضع شغلی و وضع مسکن، کم‌تر رضایت دارند؛ حتی در این حوزه‌های زندگی، بخشهایی از جوانان از شریک زندگی و اعضای خانواده نیز ناراضی‌اند و این می‌تواند نشان‌دهنده انتخاب نادرست، ضعف مهارت‌های زندگی، فقدان ارتباط والد-فرزندی و امثالهم در جوانان ایرانی باشد.

از نظر عاطفه مثبت نیز، جوانان ایرانی، کم‌تر احساس شادی می‌کنند، کم‌تر احساس خوشبختی می‌کنند و کم‌تر نسبت به هویت و ملیت ایرانی احساس افتخار و تعلق می‌کنند. در پایان، گفتنی است ترکیب نتایج این تحقیق مبنی بر سطح پایین بهزیستی ذهنی در بین جوانان با مشخصه‌های سطح پایین رضایت از زندگی، سطح پایین رضایت از حوزه‌های زندگی و سطح پایین عاطفه مثبت، نشان از زنگ خطرهایی برای آینده دارد که مهم‌ترین جلوه آن، بی‌میلی آنها به ماندگاری در کشور و در مقابل تمایل به مهاجرت از کشور است. همانطور که در نتایج نیز شاهد بودیم، جوانان بیش از سایر گروه‌های سنی ترجیح می‌دهند در کشور دیگری زندگی کنند. نتایج مطالعه قنبری، رحیمیان و اسد پوریان (۲۰۲۱) که به بررسی وضعیت رفاه ذهنی در بین جوانان روستایی نیز پرداختند، نتیجه مشابهی مبنی بر نقش سطح پایین رفاه ذهنی در عدم تمایل جوانان روستایی به ماندگاری در روستا داشته است. اگر بخواهیم از ترمینولوژی دینر (۲۰۰۹) استفاده کنیم، جوانان ایرانی از یک سو از بُعد عاطفی دستخوش عواطف منفی شده و اتفاقاً عواطف منفی بر عواطف مثبت آنها ترجیح دارد و از سوی دیگر از بُعد شناختی ارزیابی منفی از زندگی خود دارند که ترکیب این دو نتیجه با هم

دلالت بر رفاه ذهنی پایین در آنها دارد.

حال، سؤال محوری دیگر در مقاله این است که با توجه به این فهم مدرن از جوانی و نقش مهم بهزیستی ذهنی به عنوان مؤلفه حیاتی در بهزیستی جوان، چه باید کرد و چه الزاماتی را می‌توان برای تحقق بهزیستی ذهنی در این بافت معنایی از جوانی پیشنهاد داد؟ به‌حتم عوامل زیادی روی ابعاد گوناگون بهزیستی ذهنی جوانان مؤثر بوده و قادرند کم‌وکیف آن را تحت تأثیر قرار دهند. برای مثال، می‌توان به نوع دولت رفاه، شرایط اقتصادی جامعه مانند تورم و بیکاری، سرمایه اجتماعی، کمیت و کیفیت روابط بین فردی به‌ویژه روابط با والدین (ترزینسکی و هولست، ۲۰۰۸)، اعتماد نهادی (دو آگوستینو، گریلی و رگولی، ۲۰۱۹)، انومی اجتماعی (سام‌آرام، بارگاهی و کبیری، ۲۰۱۴)، سرمایه‌های اقتصادی و فرهنگی خانواده‌ها و فرد و بسیاری از عوامل دیگر اشاره کرد که پرداختن به آنها خارج از چارچوب این مقاله بوده و نیازمند انجام مطالعه مستقلی است. اما در این بخش از مقاله و در بحث از الزامات سیاستی، روی عواملی تأکید می‌شود که دولت می‌تواند در آنها به‌منظور تأمین بهزیستی ذهنی جوانان مداخله کند. در حقیقت، این بخش به معرفی الزامات سیاستی می‌پردازد که متولی اصلی آن، دولت و نهادهای متولی است. از جمله این سیاستها، دراندازی طرح گفتگو و مذاکره ملی در بین جوانان، اعتمادکردن به جوانان، ادغام اجتماعی جوانان در مدیریت امور کشور، عدم استفاده شعاری و تزئینی از جوانان و کانالیزه‌کردن مشارکت جوانان در چارچوب سازمانهای غیردولتی واقعی هستند.

از طرفی، با توجه به ابتدای مطالعه حاضر بر داده‌های ثانویه و در نتیجه عدم امکان برخی یافته‌ها و تحلیلها، بنابراین به‌منظور توسعه ادبیات در زمینه بهزیستی ذهنی در بین جوانان و حتی سایر گروههای اجتماعی، پیشنهاد می‌شود مطالعات آتی به روند تحولات شاخصهای بهزیستی ذهنی در سالیان مختلف، ارتباط و انطباق شاخصهای عینی و شاخصهای ذهنی در بین جوانان، عوامل مرتبط با بهزیستی ذهنی مانند سرمایه اجتماعی، حمایت اجتماعی و

ارضاء نیازها، تحلیل بهزیستی ذهنی برحسب گروههای اجتماعی مختلف مانند جنسیت و تحصیلات، تحلیل بهزیستی ذهنی و شاخصهای آن با روشهای کیفی به منظور درک بهزیستی ذهنی جوانان در بافتهای مختلف، انجام تحلیلهای متقاطع در صورت دراختیارداشتن فایل اصلی داده‌ها و سایر موضوعات مرتبط پردازند.

ملاحظات اخلاقی

منابع مالی

این مقاله به صورت مستقل نوشته شده و برای نوشتن آن، از هیچ سازمانی حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله به صورت تک نویسنده نوشته شده است.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسنده، در این مقاله هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
نویسنده کلیه نکات اخلاقی، به ویژه عدم دستکاری و تحریف داده‌ها را در این مقاله رعایت کرده است.

- Armezzani, M., & Paduanello, M. (2013). Subjective Well-Being Among Youth: A Study Employing the Pyramid Procedure. *Journal of Constructivist Psychology*, 37-49, Retrieved from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10720537.2013.732533>
- Bakhtiari, F., & Plunkett, S.W. (2016). Zoroastrian Young Adults' Well-Being. *Fezana Journal*, 30(1), 84-88.
- Bargahi, H., & Kabiri, N. (2014). Subjective well-being and the effect of social trust on it (a case study of young people living in Tehran). *Sociology of Youth Studies*, 6(20), 9-32. (in persian)
- Bourke, L., & Geldens, P. M. (2007). Subjective well-being and its Meaning For Young People in a Rural Australian Center. *Social Indicators Research*, 82(1), 165–187. <http://www.jstor.org/stable/20734451>
- D'Agoštino, A., Grilli, G., & Regoli, A. (2019). The Determinants of Subjective Well-Being of Young Adults in Europe. *Applied Research in Quality of Life*, 14, 85-112. <https://doi.org/10.1007/s11482-017-9582-z>
- Das, K.V. et al. (2020). Understanding subjective well-being: perspectives from psychology and public health. *Public Health Reviews*, 41, <https://doi.org/10.1186/s40985-020-00142-5>
- Diener, E.F. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bull*, 95(3), 542–575.
- Diener, E.F. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34–43. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.34>
- Diener, E.F. (2012). New findings and future directions for subjective well-being research. *Am Psychol*, 67(8), 590-7. doi: 10.1037/a0029541.
- Diener, E.F., & Tay, L. (2015). Subjective well-being and human welfare around the world as reflected in the Gallup World Poll. *Int J Psychol*, 50(2), 135-49. doi: 10.1002/ijop.12136. Epub 2015 Jan 22.
- Diener, E.F., Oishi, Sh., & Lucas, R.E. (2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *The handbook of positive psychology* (pp. 63–73). New York: Oxford University Press.
- Diener, E.F., Suh, Eunkook M., Lucas, R.E., & Smith, H.L. (1999). Subjective Well-Being: Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302. DOI:10.1037/0033-2909.125.2.276
- Ebrahimi, M. (2014). A look at social welfare researches in Iran (fo-

- cusing on scientific-research articles in the period of 2010-2016). *Social Security Quarterly*, 13(5), 5-37. (in persian)
- Fitzpatrick, T. (2008). Welfare theory: What is social policy? (H. Homayunpour, trans.). Tehran: Gam-e-Now Publishing. *Social Welfare Quarterly*, 13(46), 5-36. (in persian)
- Ghafari, Gh.R., & Habibpour Gatabi, K. (2017). *Social policy: conceptual and theoretical foundations*. Third edition, Tehran: Tehran University Press. (in persian)
- Ghanbari, R., Rahimian, M., & Asad Pourian, Z. (2021). Investigating the subjective well-being of rural youth and its effect on staying in the village. *Quarterly Journal of Economic Research and Agricultural Development of Iran*, 53(1), 21-35. (in persian)
- Jyothi, T.A., Rani, G.S., & Devi, M.S. (2016). A Study on Subjective Well-Being of Young Adults. *International Journal of Educational Science and Research (IJESR)*, 7(5), 23-28.
- Khairi, M., Emami Sigaroudi, A.A.H., Farmanbar, R.A., & Atrafkar Roshan, Z. (2013). Feeling of subjective well-being and factors related to it in students of Gilan University of Medical Sciences. *Iran Health Education and Health Promotion Quarterly*, 2(1), 27-36. (in persian)
- Lim, M.S.C., Cappa, C., & Patton, G.C. (2017). Subjective well-being among young people in five Eastern European countries. *Glob Ment Health (Camb)*, 4: e12. doi: 10.1017/gmh.2017.8
- Maleki, A., & Baradaran, M. (2014). Analysis of subjective welfare in welfare systems with emphasis on Iran. *Social Welfare Quarterly*, 15(58), 7-36. (in persian)
- Modiri, F., & Azad Aramaki, T. (2012). Investigation of gender differences in the subjective welfare of Iranians. *Journal of Social Sciences, Faculty of Literature and Human Sciences, Ferdowsi University of Mashhad*, 2, 225-242. (in persian)
- Morton, D., van Rooyen, D., Venter, D., & Andersson, L. (2018). Social determinants of subjective well-being among young adults living in the Eastern Cape, South Africa. *Journal of Psychology in Africa*, 28(4). 284-290. <https://doi.org/10.1080/14330237.2018.1509515>
- Nili, F., & Babazadeh Khorasani, B. (2011). Identification of factors affecting subjective welfare in Iran. *Monetary and Banking Research*, 6(14), 27-48. (in persian)

- Orang, S., Hashemi Zarini, H., Ramshini, M., & Orang, T. (2017). Investigating the meaning of life and psychological well-being of young people, adults and the elderly (comparative study in terms of age). *Elderly Journal*, 13(2), 182-197. (in persian)
- Park, N. (2004). The Role of Subjective Well-Being in Positive Youth Development. *Political and Social Science*, 591(1), 25-39. <https://doi.org/10.1177/0002716203260078>
- Peyakani, T., Vameghi, M., Sajjadi, H., Mohammadi Shahbolaghi, F., & Mohagheghi Kamal, H. (2018). Subjective well-being of the child; An overview of definitions and measures. *Social Welfare Quarterly*, 19(72), 155-194. (in persian)
- Ramli, S.A., Abu Samah, B., Abu Samah, A., Idris, Kh., & Mohammed Shaffril, H.A. (2017). Urban Youth Subjective Well-Being in Malaysia: Potential Factors. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(4), 538-543. DOI: 10.6007/IJARBSS/v7-i4/2827 URL: <http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v7-i4/2827>
- Samaram, A.A., & Mehboobi, R. (2013). Building a scale to measure social welfare with an emphasis on subjective welfare (feeling of welfare). *Welfare and Social Development Planning Quarterly*, 6(18), 1-35. (in persian)
- Samaram, A.A., Bargahi, H., & Kabiri, N. (2014). Investigating the effect of social anomie on subjective welfare among young citizens of Tehran. *Journal of Social Sciences*, 29, 1-28. (in persian)
- Samaram, A.A., Taj Mazinani, A.A., & Bargahi, H. (2012). *Investigating subjective welfare and factors affecting it among young people living in Tehran*. Master's Thesis, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran. (in persian)
- Sharifian Sani, M., & Zanjari, N. (2013). Well-being as a multidimensional concept; Analysis of concepts and definitions. *Social Welfare Quarterly*, 14(52), 65-91. (in persian)
- Steinmayr, R., Wirthwein, L., Modler, L., & Barry, M.M. (2019). Development of Subjective Well-Being in Adolescence. *Int J Environ Res Public Health*, 16(19), 3690. doi: 10.3390/ijerph16193690.
- Trzcinski, E., & Holst, E. (2008). Subjective Well-Being among Young People in Transition to Adulthood. *Social Indicators Research*, 87(1), 83-109.

- Wang, Ch. et al. (2020). Determinants of Subjective Health, Happiness, and Life Satisfaction among Young Adults (18-24 Years) in Guyana. *BioMed Research International*, <https://doi.org/10.1155/2020/9063808>
- Zakai, M.S., & Maruti, N. (2018). Examining the degree of conformity of subjective welfare with objective welfare and the effect of social factors on it (with emphasis on the effect of religiosity variables, ethnic status and sense of freedom) case study: citizens of Kurdistan and Semnan provinces. *Welfare and Social Development Planning Quarterly*, 11(38), 117-121. (in persian)

